

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૦૬૩૫/૨૦૧૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે :

માનનીય કાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જયંત પટેલ

અને

સન્માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અન્જારીયા

=====

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે?	હા.
----	---	-----

૨.	પત્રકારને જોવા દેવામાં આવે ?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

કોલાસાની સાઈ યશવંત રેહી.....ચાચીકાકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય & ૧૦.....સામાવાળા (ઓ)

ઉપસ્થિત રહ્યા :

શ્રી ગુણવંત આર. ઠાકર, અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે એડવોકેટ

સરકારી વકીલ, સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ - ૩ માટે

શ્રી અભિષેક એમ. મહેતા, સામાવાળા(ઓ) નં. ૬ - ૧૧ માટે એડવોકેટ

શ્રી સિદ્ધેશ ત્રિવેદી, સામાવાળા(ઓ) નં. ૫ માટે એડવોકેટ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ - ૩ ને ડાયરેક્ટ સર્વિસ દ્વારા નોટિસ બજવણી થઈ ગઈ છે

સામાવાળા(ઓ) નં. ૪ ને રુલ બજવણી થઈ ગઈ છે

કોરમ:માનનીય કાર્યકારી ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જયંત પટેલ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અન્જારીયા

તારીખ:૦૭/૦૮/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારા :માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અન્જારીયા)

ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમો (પ્રવેશ અને ફીની ચુકવણીનું નિયમન) (સુધારા) નિયમ, ૨૦૧૫નો નિયમ ૭ (૧) સી (૪), જે તેના ભૌતિક ભાગમાં નીચે તારવેલ છે, તે બંધારણની કલમ ૧૪ના આધારસ્તંભ પર માન્ય છે કે કેમ અને તેની કામગીરીમાં, તેના દ્વારા હાંસલ કરવાના હેતુઓ સાથે તર્કસંગત જોડાણ છે કે કેમ, તે વર્તમાન અરજીમાં વિચારણા માટે રજૂ કરવામાં આવેલા અગ્રણી પ્રશ્નો છે.

૭ પ્રવેશો

અ... ..

બી...

સી બિનનિવાસી ભારતીય બેઠકો

(૪) બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો પર પ્રવેશ સંબંધિત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજ અથવા સંસ્થાના વ્યવસ્થાપન દ્વારા ઉમેદવારોની આંતર-યોગ્યતા યાદી (ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન વિષયમાં મેળવેલા કુલ સિદ્ધાંત ગુણ) ના આધારે આપવામાં આવશે, જેમણે બિન-

નિવાસી ભારતીય બેઠકો સામે પ્રવેશ માટે નીચેની રીતે અરજી કરી છે, એટલે કે:-

(i) જે ઉમેદવાર બિનનિવાસી ભારતીય છે અને તે ઉમેદવાર કે જેના માતાપિતા અને તેના/તેણીના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં, તેના/તેણીના કાયદેસરના વાલી, જે બિનનિવાસી ભારતીય છે, તેને બિનનિવાસી ભારતીય સમુદ્ધની ઓફર કરવામાં આવશે, જો ખાલી રહે તો, જે ઉમેદવાર એનઆરઆઈ પર નિર્ભર છે તેને નીચેની વસ્તુ (એ) ની સામે દર્શાવેલ મેરિટ સૂચિમાં રજૂ કરવામાં આવશે અને ત્યારબાદ અનુક્રમે વસ્તુઓ (બી), (સી) અને (ડી) ની સામે દર્શાવવામાં આવેલી મેરિટ સૂચિમાં આવતા ઉમેદવારોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે, મેરિટ સૂચિ તૈયાર કરવામાં આવશે અને નીચે આપેલા ક્રમમાં સંચાલિત કરવામાં આવશે:

(એ) ગુજરાતના મૂળ નિવાસી એવા સાચા એનઆરઆઈની યોગ્યતા યાદી

(બી) ગુજરાતના રહેવાસી ન હોય તેવા સાચા એનઆરઆઈની મેરિટ યાદી

(સી) ગુજરાતનો રહેવાસી હોય તેવા આશ્રિત **NRI** ની યોગ્યતા યાદી

(ડી) ગુજરાતના રહેવાસી ન હોય તેવા આશ્રિત એનઆરઆઈની મેરિટ યાદી

૨. ઉદ્ભવતા અન્ય સહવર્તી પ્રશ્નો એ છે કે શું શ્રેણીઓ (એ), (બી), (સી) અને (ડી) એ સમજી શકાય તેવા તફાવત પર આધારિત વર્ગીકરણ છે, શું

"બિન-નિવાસી ભારતીય" ની વિભાવના અને "ગુજરાતના નિવાસસ્થાન" ની વિભાવના એકસાથે જૂથબદ્ધ કરવા માટે સુસંગત છે કે કેમ, શું નિયમ અને વિચારણા કરાયેલ શ્રેણીઓ હાંસલ કરવાના હેતુ સાથે તર્કસંગત જોડાણ ધરાવે છે કે કેમ, શું નિયમમાં આપેલા આદેશ મુજબ પ્રવેશ અને મેરિટ સૂચિ તૈયાર કરવાના હેતુ માટે નિયમનું સંચાલન કરવું, યોગ્યતા એ અકસ્માત હશે, અને શું નિયમમાં ખામીઓ છે કે કેમ. વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે તે હેઠળ કલ્પના કરવામાં આવેલી પદ્ધતિમાં મનસ્વીતા.

૩. આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યના રહેવાસી અરજદારે તેના સ્વાભાવિક વાલી અને પિતા દ્વારા આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે.અરજદારે માર્ચ ૨૦૧૩માં આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્યના માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડમાંથી ૫૭ ગ્રેડ પોઇન્ટ સાથે એસ. એસ. સી. પરીક્ષા પાસ કરી હતી. તેમણે માર્ચ ૨૦૧૫માં આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યમાંથી પણ એ-ગ્રેડ સાથે બીજા વર્ષની મધ્યવર્તી જાહેર પરીક્ષા પાસ કરી હતી.અરજદારે જણાવ્યું છે કે તેણે ૧૨મા ધોરણમાં સૈદ્ધાંતિક વિષયોમાં ૮૬.૬૬ ટકાવારી મેળવી છે અને તેના ૧૧મા અને ૧૨મા ધોરણના સરેરાશ ગુણ ૮૭.૮૧ ટકાવારી છે.અરજદાર ગુજરાત મેડિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ સોસાયટી, મેડિકલ કોલેજ, અમદાવાદ-ઉત્તરદાતા નંબર ૪ માં શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૧૫-૨૦૧૬ માટે એન.આર. આઈ. આશ્રિતની શ્રેણીમાં એમ.બી.બી.એસ. અભ્યાસક્રમમાં અરજી કરવા જઈ રહ્યો છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સરકારી મેડિકલ કોલેજો માટે

એન. આર. આઈ. ક્વોટાની ૧૬૧ બેઠકો અને સેલ્ફ ફાઈનાન્સ મેડિકલ કોલેજોમાં એન. આર. આઈ. ક્વોટાની ૧૨૨ બેઠકો પ્રવેશ માટે ખોલવામાં આવે તેવી શક્યતા છે.

૩.૧ તે અરજદારનો કેસ છે કે તે આંધ્રપ્રદેશ રાજ્યનો હોવાથી, તેનો ગુજરાતમાં નિવાસ નથી.અરજદારની ફરિયાદ એ છે કે નિયમ ૭ (૧) સી (જ) ના અમલીકરણને કારણે અને નિયમમાં શ્રેણીઓ (એ) થી (ડી) ના ક્રમમાં યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરવા પર, તે પ્રવેશથી વંચિત રહી શકે છે, જોકે અન્યથા યોગ્યતા સ્થિતિ પર ઉચ્ચ ક્રમ મેળવી શકે છે.અરજદારે વધુમાં જણાવ્યું છે કે એવા અન્ય વિદ્યાર્થીઓ પણ છે કે જેઓ એન. આર. આઈ. અથવા એન. આર. આઈ. આશ્રિત ક્વોટામાં પ્રવેશ મેળવવા માટે પ્રતિભાશાળી હોવા છતાં, નિયમને કારણે પ્રવેશ મેળવી શકશે નહીં.અરજીના પેરા ૩.૫ માં, ધોરણ ૧૧ અને ૧૨ માં મેળવેલા ટકાવારી સરેરાશ ગુણ સાથે આવા સંભવિત વિદ્યાર્થીઓના નામનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.તે છે, (i) ૯૧.૬૬% સાથે ગુરિજાલા નાગહર્શિથા, (ii) ૯૪.૭૯% સાથે કોઠાગુંડલા પ્રોવીન, (iii) ૯૩.૧૨% સાથે કોનેરુ હરિ પ્રિયા, (iv) ૯૦.૬૨% સાથે પેન્ડ્યાલા વામસી કૃષ્ણ, (v) ૯૧.૬૬% સાથે રેહ્ડી બાથુલા પ્રિયંકા, (vi) ૯૨.૭૮% સાથે મુત્યાલા રવિરાજ અને (vii) ૮૮.૯૫% સાથે કોમિરીસેટ્ટી શ્રીનાથ.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અરજદાર વ્યથિત છે અને નિયમોના નિયમ ૭ના પેટા-નિયમ સીની કલમ (જ) ની પેટા-

કલમ (i) માં પૂરા પાડવામાં આવેલ એન.આર.આઈ. ક્વોટામાં ગુજરાત રાજ્યના રહેવાસી ઉમેદવારો/માતા-પિતાને પ્રાધાન્ય અને પ્રાથમિકતા આપવામાં સામાવાળા નંબર ૧ દ્વારા કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીથી પ્રતિકૂળ અસર અનુભવે છે.

૩.૨ અરજદારે વિનંતી કરી છે કે નિયમોના નિયમ ૭ના પેટા-નિયમ (સી) ની કલમ ૪ની પેટા-કલમ (૧) એ એવી જોગવાઈ કરે કે "જે ઉમેદવાર/માતા-પિતા ગુજરાત રાજ્યના રહેવાસી છે, જેઓ શ્રેણી (એ) માં તેમની વિરુદ્ધ દર્શાવવામાં આવેલી યોગ્યતા યાદી હેઠળ આવે છે, તેમને પહેલા ગણવામાં આવશે અને ત્યારબાદ શ્રેણી (બી), (સી) અને (ડી) સામે દર્શાવવામાં આવેલી યોગ્યતા યાદીમાં આવતા ઉમેદવારોને બંધારણની કલમ ૨૯ (૨) અને કલમ ૧૬ (૨) સાથે વાંચવામાં આવેલી કલમ ૧૪, ૧૫ (૧) નું ઉદ્ધંધન કરનાર તરીકે ગણવામાં આવશે". અરજદારે વિનંતી કરી છે કે ખાસ કરીને એન. આર. આઈ. સીટ ક્વોટામાં તે ક્રમમાં (એ), (બી), (સી) અને (ડી) શ્રેણીઓ અનુસાર મેરિટ યાદી તૈયાર કરવા માટેનો નિયમ અધિકાર બહાર છે.

૩.૩ ખાનગી સામાવાળા નં.૫ થી ૧૧ એ વિદ્યાર્થીઓ-ઉમેદવારો છે જેમણે ૨૦૧૫ની તેમની સિવિલ એપ્લિકેશન નં.૭૯૨૩ અને ૨૦૧૫ની સિવિલ એપ્લિકેશન નં.૮૩૫૩ માં પાસ થયેલા પક્ષના સામાવાળા બનવાની મંજૂરી આપતા આદેશ પર પોતાને સામેલ કર્યા હતા.

૩.૪ ૦૨મી જુલાઈ, ૨૦૧૫ના આદેશ દ્વારા આ અદાલતે નિયમ ૭ (૧) સી (૪) પર સ્ટે મૂક્યો હતો.

“ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમો (પ્રવેશ અને ફીની ચુકવણીનું નિયમન) (સુધારા) નિયમો, ૨૦૧૫ના નિયમ ૭ (૧) (સી) (૪) પર સૂચિબદ્ધ કરવાની આગામી તારીખ સુધી રોક રહેશે.જો કે, વર્ષ ૨૦૧૪ના અગાઉના નિયમો એટલે કે ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમો (પ્રવેશ અને ફીની ચુકવણીનું નિયમન) (સુધારા) નિયમો, ૨૦૧૪ના અનુસરણમાં NRI બેઠકો ભરવા માટે પ્રતિવાદીઓ માટે તે ખુલ્લું રહેશે.”

૩.૫ ૨૦મી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ના આદેશ મુજબ, આ કેસમાં દલીલો પૂર્ણ થયા પછી, એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે વચગાળાની રાહત ૦૭મી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૫ સુધી ચાલુ રહેશે, જેમાં વધુ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે,

“ત્યાં સુધી વચગાળાની રાહત આગળના અવલોકનો સાથે ચાલુ રહેશે કે સમય બચાવવા માટે, રાજ્ય/પ્રવેશ સમિતિ પ્રક્રિયા હાથ ધરી શકે છે અને જૂના નિયમો અનુસાર યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરી શકે છે, જે વચગાળાની

રાહતને કારણે તેમજ આ અદાલત દ્વારા પડકારવામાં આવેલા અને રોકવામાં આવેલા નવા નિયમો અનુસાર કાર્યરત છે."

૩.૬ ચર્ચા કરાયેલી દલીલો પર વિચાર કરવા અને વિવાદને ઉકેલવા માટે આગળ વધતા પહેલા, ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શિક્ષણ અભ્યાસક્રમો (પ્રવેશ અને ફીની ચુકવણીનું નિયમન) (સુધારા) નિયમો, ૨૦૧૫ નામના નિયમોને જરૂરી વિસ્તરણ સાથે જોઈ શકાય છે. આ નિયમો રાજ્ય સરકાર દ્વારા ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ (પ્રવેશ નિયમન અને ફી નિર્ધારણ) અધિનિયમ, ૨૦૦૭ની કલમ ૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૨૦ (૧) હેઠળ સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ઘડવામાં આવ્યા છે અને આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ દ્વારા ૨૭મી મે, ૨૦૧૪ના રોજ જાહેર કરવામાં આવેલી સૂચના હેઠળ પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યા છે. તેઓ વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં ડિગ્રીના પ્રથમ વર્ષમાં પ્રવેશ સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૨ (જી) માં વ્યાખ્યાયિત "વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમ" માં નીચેના ડિગ્રી અભ્યાસક્રમોનો સમાવેશ થાય છે—(i) બેચલર ઓફ મેડિસિન એન્ડ બેચલર ઓફ સર્જરી, (ii) બેચલર ઓફ ડેન્ટલ સર્જરી, (iii) બેચલર ઓફ આયુર્વેદ, મેડિસિન એન્ડ સર્જરી, (iv) બેચલર ઓફ હોમિયોપેથિક મેડિસિન એન્ડ સર્જરી, (v) બેચલર ઓફ ફિઝિયોથેરાપી, (vi) બેચલર ઓફ સાયન્સ (નર્સિંગ), (vii) બેચલર ઓફ ઓર્થોટિક્સ એન્ડ પ્રોસ્થેટિક્સ, (viii) બેચલર

ઓફ ઓપ્ટોમેટ્રી, (ix) બેચલર ઓફ ઓક્યુપેશનલ થેરપી, (x) બેચલર ઓફ નેચરોપેથી અને (xi) બેચલર ઓફ ઓડિઓલોજી એન્ડ સ્પીચ લેંગ્વેજ પેથોલોજી.

૩.૬.૧ વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ અંગેના નિયમોના નિયમ ૩માં મેરિટ લિસ્ટના આધારે સરકારી બેઠકો ભરવાની જોગવાઈ છે; ઇન્ટર સે મેરિટના આધારે સિંગલ વિન્ડો સિસ્ટમ દ્વારા કન્સોર્ટિયમ દ્વારા તમામ મેનેજમેન્ટ બેઠકો, અને તમામ બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો સામે પ્રવેશ મેળવવા માટે વિદ્યાર્થીઓની ઇન્ટર સે મેરિટના આધારે સંબંધિત વ્યાવસાયિક શૈક્ષણિક કોલેજો અથવા સંસ્થાઓના મેનેજમેન્ટ દ્વારા ભરવામાં આવશે. મેનેજમેન્ટ ક્વોટામાં અથવા બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠક શ્રેણીમાં ખાલી રહેલી બેઠક અનુક્રમે સરકારી બેઠકો અને મેનેજમેન્ટ બેઠકોમાંથી ભરવા માટે પૂરી પાડવામાં આવે છે.

૩.૬.૨ નિયમોનો નિયમ ૪ નીચે મુજબ પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકો સાથે સંબંધિત છે.

“૪. પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકો-પ્રથમ વર્ષના વ્યાવસાયિક તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશના હેતુ માટે, ઉપલબ્ધ બેઠકોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે –

એ. સરકારી બેઠકો.-

- (૧) રાજ્યની સરકારી કોલેજો અથવા સંસ્થાઓમાં વ્યાવસાયિક તબીબી અભ્યાસક્રમોની તમામ મંજૂર બેઠકો,
- (૨) સહાયિત કોલેજો અથવા સંસ્થાઓમાં વ્યાવસાયિક તબીબી અભ્યાસક્રમોની તમામ મંજૂર બેઠકો, અને
- (૩) બિન-સહાયિત કોલેજો અથવા સંસ્થાઓમાં વ્યાવસાયિક તબીબી અભ્યાસક્રમોની કુલ મંજૂર બેઠકોની સિતેર ટકા.

બી. વ્યવસ્થાપન બેઠકો.-

- (૧) રાજ્યની બિન-સહાયિત કોલેજો અથવા સંસ્થાઓમાં વ્યાવસાયિક તબીબી અભ્યાસક્રમોની કુલ મંજૂર બેઠકોની ૨૫ ટકા બેઠકો જેમાં ૧૫ ટકા બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકોનો સમાવેશ થાય છે.
- (૨) કાઉન્સેલિંગ કાર્યક્રમ શરૂ થવાના ત્રણ દિવસ પહેલાં પ્રવેશ સમિતિ દ્વારા બેઠકોની મંજૂરીના સંદર્ભમાં પ્રાપ્ત થયેલી સૂચના ઉપલબ્ધ બેઠકો તરીકે ગણવામાં આવશે.
- (૩) પ્રવેશ પ્રક્રિયા શરૂ થાય તે પહેલાં, જો કોઈ બિન-સહાયિત કોલેજ અથવા સંસ્થા પ્રવેશ સમિતિ દ્વારા વ્યવસ્થાપન બેઠકો ભરવાની વિનંતી કરે છે, તો આવી વ્યવસ્થાપન બેઠકો પણ પ્રવેશ આપવા માટે ઉપલબ્ધ હોવાનું માનવામાં આવશે.

સી. બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો.-

(૧) રાજ્યની કોલેજો અથવા સંસ્થાઓમાં વ્યાવસાયિક તબીબી અભ્યાસક્રમોની કુલ મંજૂર બેઠકોમાંથી પંદર ટકા બેઠકો.

(૨) કાઉન્સેલિંગ કાર્યક્રમ શરૂ થવાના ત્રણ દિવસ પહેલાં પ્રવેશ સમિતિ દ્વારા બેઠકોની મંજૂરીના સંદર્ભમાં પ્રાપ્ત થયેલી સૂચના ઉપલબ્ધ બેઠકો તરીકે ગણવામાં આવશે."

૩.૬.૩ નિયમ ૫ સામાન્ય રીતે પ્રવેશ માટેની પાત્રતા સાથે સંબંધિત છે.નિયમ ૬ વિવિધ બેઠકો માટે પાત્રતા માપદંડ પ્રદાન કરે છે, એટલે કે સરકારી બેઠકો, વ્યવસ્થાપન બેઠકો અને બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો.બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો માટે પાત્રતા માપદંડ નક્કી કરવા માટે નિયમ ૬ (બી) નીચે મુજબ વાંચે છે.

"બી. બિનનિવાસી ભારતીય બેઠકો માટે:-

(૧) (I) ઉમેદવાર બિનનિવાસી ભારતીય હોવો જોઈએ, અથવા

(૨) તેના/તેણીના માતા-પિતા અથવા તેના/તેણીના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં, તેનો/તેણીનો કાનૂની વાલી બિન-નિવાસી ભારતીય હશે, અથવા

(૩) તે/તેણી શૈક્ષણિક હેતુઓ માટે બિન-નિવાસી ભારતીય પર નિર્ભર રહેશે અને તેના/તેણીના આશ્રિતના સમર્થનમાં જરૂરી પુરાવા/પુરાવા હશે.

(૨) ઉમેદવારએ શૈક્ષણિક વર્ષના ૩૧ ડિસેમ્બરના રોજ ૧૭ વર્ષની ઉંમર પૂર્ણ કરી હોવી જોઈએ, જેના માટે પ્રવેશ લેવામાં આવી રહ્યો છે:

પરંતુ ઓછી ઉંમરના ઉમેદવારના કિસ્સામાં, તેને કાઉન્સેલિંગ સમયે પ્રવેશ આપવામાં આવી શકે છે, પરંતુ સંબંધિત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજમાં તેનો કાર્યકાળ ૧૭ વર્ષની વય પૂર્ણ થયા પછી શરૂ થશે.

(૩) ઉમેદવાર આ નિયમોની જોગવાઈઓ હેઠળ પ્રવેશ માટે પાત્ર રહેશે."

૩.૬.૪ નિયમ ૭ પ્રવેશની જોગવાઈ કરે છે.ઉપર નોંધ્યા મુજબ, નિયમ ૭ (૧) સી (૪) તેની બંધારણીયતા અને માન્યતા માટે વિવાદનું મૂળ છે.ઉપરોક્ત નિયમ તેના સંપૂર્ણ લખાણમાં ઉપયોગી રીતે પુનઃઉત્પાદિત થઈ શકે છે.

"સી. બિનનિવાસી ભારતીય બેઠકો

(૧) કોલેજ અથવા સંસ્થા, રાજ્યમાં વ્યાપકપણે પ્રસારિત બે અંગ્રેજી અને બે ગુજરાતી અગ્રણી અખબારોમાં જાહેરાત દ્વારા, બિન-નિવાસી ભારતીય

બેઠકો પર વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે પાત્ર ઉમેદવારો પાસેથી અરજીઓ આમંત્રિત કરશે. જાહેરાતમાં અરજીપત્રકો બહાર પાડવાની તારીખ, અરજીપત્રકો જમા કરવાની છેલ્લી તારીખ, ચૂકવવાની ફીની વિગતો અને બિનનિવાસી ભારતીય બેઠકો પર પ્રવેશ માટે ઉપલબ્ધ બેઠકોની પાત્રતા માપદંડની સંખ્યા અને આ માટે જરૂરી હોય તેવી અન્ય માહિતી હશે.

ઉમેદવાર સંબંધિત પરિષદ દ્વારા નિર્ધારિત પ્રવેશ માટેના લઘુત્તમ ધોરણોને પૂર્ણ કરશે અને જ્યાં કોઈ પરિષદ ન હોય ત્યાં પ્રવેશ માટે યુનિવર્સિટી દ્વારા નિર્ધારિત લઘુત્તમ ધોરણો લાગુ થશે.

(૨) ઉમેદવારએ બિનનિવાસી ભારતીય અથવા તેના/તેણીના પોતાના અથવા તેના/તેણીના માતાપિતાની સ્થિતિ દર્શાવતા પુરાવાના જરૂરી દસ્તાવેજ પુરાવા પ્રદાન કરવા પડશે અને તેના/તેણીના કાનૂની વાલી અથવા તે વ્યક્તિના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં કે જેના પર તે/તેણી શિક્ષણ હેતુ માટે નિર્ભર છે.

(૩) ઉમેદવારએ ગુજરાત ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર અથવા એસોસિએશન ઓફ ઇન્ડિયન યુનિવર્સિટીઝ, નવી દિલ્હી પાસેથી

સમકક્ષતા પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવું જરૂરી રહેશે, જેમાં તેણે તે દેશની લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરી છે કે જેની આવી પરીક્ષા સંબંધિત છે.

(જ) બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો પર પ્રવેશ સંબંધિત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજ અથવા સંસ્થાના વ્યવસ્થાપન દ્વારા ઉમેદવારોની આંતર-યોગ્યતા યાદી (ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન વિષયમાં મેળવેલા કુલ સિદ્ધાંત ગુણ) ના આધારે આપવામાં આવશે, જેમણે બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો સામે પ્રવેશ માટે નીચેની રીતે અરજી કરી છે, એટલે કે:-

(i) જે ઉમેદવાર બિનનિવાસી ભારતીય છે અને તે ઉમેદવાર કે જેના માતા-પિતા અને તેના/તેણીના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં, તેના/તેણીના કાયદેસરના વાલી, જે બિનનિવાસી ભારતીય છે, તેને બિનનિવાસી ભારતીય સમુદ્રની ઓફર કરવામાં આવશે, જો ખાલી રહે તો, નીચેની વસ્તુ (એ) ની સામે દર્શાવેલ મેરિટ સૂચિમાં એનઆરઆઈ પર નિર્ભર ઉમેદવારને ઓફર કરવામાં આવશે અને ત્યારબાદ વસ્તુઓ (બી), (સી) અને (ડી) ની સામે દર્શાવેલ મેરિટ સૂચિમાં આવતા ઉમેદવારોને અનુક્રમે ગણવામાં આવશે.

મેરિટ યાદી તૈયાર કરવામાં આવશે અને તે નીચેના ક્રમમાં સંચાલિત કરવામાં આવશે:

- (અ) ગુજરાતના મૂળ નિવાસી એવા સાચા એનઆરઆઈની યોગ્યતા યાદી
- (બી) ગુજરાતના રહેવાસી ન હોય તેવા સાચા એનઆરઆઈની મેરિટ યાદી
- (૯) ગુજરાતનો રહેવાસી હોય તેવા આશ્રિત એન.આર.આઈ.ની યોગ્યતા યાદી
- (ડી) ગુજરાતના રહેવાસી ન હોય તેવા આશ્રિત એનઆરઆઈની મેરિટ યાદી

(૨) જે ઉમેદવારના વાલી બિન-નિવાસી ભારતીય છે તેણે સંબંધિત કોલેજ અથવા સંસ્થાના સંતોષ માટે જરૂરી પુરાવા રજૂ કરવા પડશે કે તેના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં સંબંધિત વ્યક્તિની કાયદેસર રીતે તેના/તેણીના વાલી તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે; અને

(૩) બિનનિવાસી ભારતીય પર નિર્ભર ઉમેદવારએ સંબંધિત કોલેજ અથવા સંસ્થાને સંતોષ થાય તે માટે તેના સમર્થનમાં જરૂરી પુરાવા રજૂ કરવા પડશે.

(જ) પ્રવેશ સમિતિ વિવિધ શાખાઓમાં NRI બેઠકોની કાઉન્સેલિંગની દેખરેખ, દેખરેખ અને સંકલન કરશે.

(પ) એનઆરઆઈ બેઠકોના કિસ્સામાં, એનઆરઆઈ બેઠકોની કાઉન્સેલિંગ માટેની તારીખ અને સ્થળ પ્રવેશ સમિતિ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેટલું હશે."

૩.૭ ગુજરાત મેડિકલ એજ્યુકેશન એન્ડ રિસર્ચ સોસાયટી દ્વારા પ્રકાશિત શૈક્ષણિક વર્ષ એમ.બી.બી.એસ. માં NRI ક્વોટા બેઠકો માટેની પ્રવેશ સૂચનામાં મહત્વપૂર્ણ સૂચનાઓ પણ પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી.આવી મહત્વપૂર્ણ સૂચનાઓમાં એન. આર. આઈ. ની વ્યાખ્યા નીચે મુજબ આપવામાં આવી છે."એનઆરઆઈ એટલે આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ હેઠળ વિદેશી વિનિમય વ્યવસ્થાપન અધિનિયમ, ૧૯૯૯ સાથે વાંચીને વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ બિનનિવાસી ભારતીય.બિન-નિવાસી ભારતીય એટલે "એવી વ્યક્તિ જે ભારતમાં રહેતી નથી."

૩.૮ એ નોંધવું જોઈએ કે વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ માટે, ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમો (પ્રવેશ અને ફીની ચુકવણીનું નિયમન) (સુધારા) નિયમો, ૨૦૧૪ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ, ગાંધીનગર દ્વારા

૨૭મી મે, ૨૦૧૪ના રોજ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.જ્યાં સુધી એનઆરઆઈ ઉમેદવારોના પ્રવેશની વાત છે, ઉપરોક્ત નિયમોના નિયમ ૭ (૧) સી (જ) નીચે મુજબ છે:

૭(૧)સી (જ).બિનનિવાસી ભારતીય બેઠકો પર પ્રવેશ સંબંધિત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજ અથવા સંસ્થાના વ્યવસ્થાપન દ્વારા ઉમેદવારોની આંતર-યોગ્યતા ચાલી (માત્ર ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવવિજ્ઞાન વિષયમાં મેળવેલા કુલ સિદ્ધાંત ગુણ) ના આધારે આપવામાં આવશે, જેમણે બિનનિવાસી ભારતીય બેઠકો સામે પ્રવેશ માટે નીચેની રીતે અરજી કરી છે, એટલે કે: _

(i) જે ઉમેદવાર બિન-નિવાસી ભારતીય છે અને તે ઉમેદવાર કે જેમના માતા-પિતા અને તેમના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં, તેમના કાયદેસરના વાલી કે જેઓ બિન-નિવાસી ભારતીય છે, તેમને પ્રથમ વખત બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો આપવામાં આવશે, અને ત્યારબાદ, જો બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો ખાલી રહે છે, તો બિન-નિવાસી ભારતીય પર નિર્ભર ઉમેદવારને આપવામાં આવશે.

(૨) જે ઉમેદવારના વાલી બિન-નિવાસી ભારતીય છે તેણે સંબંધિત કોલેજ અથવા સંસ્થાના સંતોષ માટે જરૂરી પુરાવા રજૂ કરવા પડશે કે તેના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં સંબંધિત વ્યક્તિની કાયદેસર રીતે તેના/તેણીના વાલી તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે; અને

(૩) બિન-નિવાસી ભારતીય પર નિર્ભર ઉમેદવારએ સંબંધિત કોલેજ અથવા સંસ્થાને સંતોષ થાય તે માટે તેના સમર્થનમાં જરૂરી પુરાવા રજૂ કરવા પડશે.

(૪) પ્રવેશ સમિતિ વિવિધ શાખાઓમાં એનઆરઆઈ બેઠકોની કાઉન્સેલિંગની દેખરેખ, દેખરેખ અને સંકલન કરશે.

૩.૯ અગાઉના શૈક્ષણિક વર્ષ માટે અસ્તિત્વમાં રહેલા ઉપરોક્ત નિયમના વાંચનથી, સંબંધિત વ્યાવસાયિક તબીબી કોલેજ અથવા સંસ્થામાં વ્યવસ્થાપન દ્વારા આપવામાં આવતી બિન-નિવાસી ભારતીય (એનઆરઆઈ) બેઠકોમાં પ્રવેશ ઇન્ટર સે મેરિટના આધારે હતો, જેના માટે ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરવાની હતી. ડોમિસાઈલ અગાઉના નિયમમાં ઉલ્લેખિત વિચારણા ન હતી. બિન-નિવાસી ભારતીય વર્ગના તમામ વિદ્યાર્થીઓ એનઆરઆઈ બેઠકોમાં સ્પર્ધા કરવા માટે હકદાર હતા. યાદીમાં ગુણવત્તાનો ક્રમ ઉમેદવાર દ્વારા લાયકાત પરીક્ષામાં મેળવેલા ગુણ પર આધારિત હતો. ઉપરોક્ત સૂચના મુજબ નવા

નિયમને સૂચિત કરવામાં આવ્યો હતો, જે હેઠળ એનઆરઆઈ બેઠકોમાં પ્રવેશ સુધારેલા નિયમ ૭ (૧) સી (૪) દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવે છે.

૪. અરજદાર શ્રી ગુણવંત ઠાકરના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે નિયમોના નિયમ ૭ ના પેટા-નિયમ (સી) ની કલમ (૪) ની પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈ બંધારણની કલમ ૨૯ (૨) અને ૧૬ સાથે વાંચવામાં આવેલી કલમ ૧૪,૧૫ (૧) નું ઉલ્લંઘન કરે છે.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આ નિયમની અસર એ છે કે તે ગુજરાત રાજ્યના રહેવાસીઓ માટે સો ટકા અને કુલ અનામત પૂરી પાડે છે.આ પ્રાદેશિક વર્ગીકરણ, જે અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું છે, તેમાં કોઈ તર્કસંગત કડી અથવા હેતુ નથી.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે કરવામાં આવેલું વર્ગીકરણ અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, એસ. ઇ. બી. સી. અથવા અન્ય કોઈ માન્યતા પ્રાપ્ત વર્ગના આધારે નથી જ્યાં વર્ગીકરણ અને અનામતને મંજૂરી હોઈ શકે. વિદ્વાન વકીલે નિયમની જોગવાઈ રજૂ કરવાનું ચાલુ રાખ્યું, જે ગુજરાત રાજ્ય સિવાયના અન્ય રાજ્યોમાંથી આવતા એનઆરઆઈ બેઠકોની શ્રેણીમાં ભાગ લેનારા પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થીઓને સમાન તક અને સમાન રક્ષણથી વંચિત રાખે છે.તેમણે રજૂઆત કરી કે મેરિટ યાદી તૈયાર કરતી વખતે; ગુજરાતમાં વસવાટ કરતા એનઆરઆઈઝ ને પેટા-કલમ (એ) મુજબ જથ્થાબંધ અનામતની રકમની સ્પષ્ટ પસંદગી આપવામાં આવે છે.અરજદારના વિદ્વાન વકીલે બંધારણની કલમ ૧૫ (૧) પર આધાર રાખ્યો

હતો જે જોગવાઈ કરે છે કે રાજ્ય કોઈ પણ નાગરિક સાથે માત્ર ધર્મ, જાતિ, જાતિ, લિંગ, જન્મ સ્થળ અથવા તેમાંથી કોઈના આધારે ભેદભાવ કરશે નહીં.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે જે વ્યક્તિ એન. આર. આઈ. છે તે ગુજરાતમાં રહેઠાણ ધરાવી શકે નહીં.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે શ્રેણીઓ (એ) થી (ડી) એ કૃત્રિમ રીતે આ અર્થમાં બનાવવામાં આવેલી શ્રેણીઓ છે કે એન.આર.આઈઝ નિવાસની જરૂરિયાતોને આધારે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે જે ન તો સ્વીકાર્ય છે કે ન તો વ્યવહારુ કે ન તો તે વાસ્તવિક વર્ગીકરણ છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે આ રીતે દર્શાવેલી શ્રેણીઓના આધારે મેરિટ યાદી તૈયાર કરવામાં આવે છે, ત્યારે વધુ પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થી પ્રવેશ વિના ઊભા રહી શકે છે, જ્યારે ઓછી યોગ્યતા ધરાવતા વિદ્યાર્થીને એનઆરઆઈ ક્વોટામાં પ્રવેશ મળી શકે છે કારણ કે તે અગાઉની શ્રેણીમાં આવી શકે છે.

૪.૧ તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં વિદ્વાન વકીલે (i) રાજેન્દ્ર પી. વિરુદ્ધ મદ્રાસ રાજ્ય [એઆઈઆર ૧૯૬૮ એસસી ૧૦૧૨], (ii) રાધે શ્યામ સિંહ વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [(૧૯૯૭) ૧ એસસીC ૬૦], (iii) જગદીશ સરન (ડૉ.) વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [એઆઈઆર ૧૯૮૦ એસસી ૮૨૦] ના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો.(૪) એસોસિએશન ઓફ મેનેજમેન્ટ ઓફ અનએડેડ પ્રાઇવેટ મેડિકલ એન્ડ ડેન્ટલ કોલેજ વિરુદ્ધ પ્રવેશ નિયમન સમિતિ [(૨૦૦૫) ૧૩ એસ. સી. સી. ૭૦૪] અને (૫) આશા વિરુદ્ધ ડેન્ટલ કોલેજના નિર્ણયોને

અમલમાં મૂકીને. પી. ટી. બી. ડી. શર્મા યુનિવર્સિટી ઓફ હેલ્થ સાયન્સિસ [એઆઈઆર ૨૦૧૨ એસસી ૩૩૯૬] ના વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે પસંદગી માત્ર યોગ્યતા પર જ હોવી જોઈએ, ગમે તે પ્રક્રિયા અનુસરવામાં આવે.

૪.૨ ગુજરાતના સામાવાળા નં.૧-રાજ્ય વતી, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગના અવર સચિવ દ્વારા સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવે છે, જેમાં વિવિધ દલીલો કરવામાં આવે છે અને નિયમનો બચાવ કરવા માટે રજૂઆતો કરવામાં આવે છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે નિયમ ૭ (૧) સી (૪) સંપૂર્ણપણે કાયદેસર અને માન્ય છે અને એન. આર. આઈ. બેઠકો ભરવાના સંદર્ભમાં વિવિધ ચુકાદાઓમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલત દ્વારા રજૂ કરાયેલા સિદ્ધાંતો સાથે સુસંગત છે. સોગંદનામાના ફકરા ૪.૧ માં, પી. એ. ઈનામદાર અને અન્યો વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય [(૨૦૦૫) ૬ એસસીસી ૬૫૭] ના નિર્ણય પર જવાબમાં ટાંકવામાં આવેલા તેના નીચેના ફકરાના સંદર્ભમાં આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

“અહીં જ અમે બિન-નિવાસી ભારતીયો ('એનઆરઆઈ', ટૂંકમાં) અથવા એનઆરઆઈ બેઠકો માટે ફાળવવામાં આવેલી બેઠકોના પ્રશ્ન સાથે વ્યવહાર કરવા માટે વલણ ધરાવીએ છીએ. તે સામાન્ય જ્ઞાન છે કે કેટલીક સંસ્થાઓ વધુ ફી લઈને આવા ક્વોટા હેઠળ ચોક્કસ સંખ્યામાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપે

છે.હકીકતમાં, પ્રવેશના સંબંધમાં 'એનઆરઆઈ' શબ્દ ખોટો છે.મોટા ભાગે, અમે નોંધ્યું છે કે આ અદાલતમાં આવતા કેસો પછીના કેસોમાં, ન તો આ શ્રેણી હેઠળ પ્રવેશ મેળવનારા વિદ્યાર્થીઓ કે ન તો તેમના માતાપિતા એનઆરઆઈ છે. હકીકતમાં અને વાસ્તવિકતામાં, આ શ્રેણી હેઠળ, ઓછા પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થીઓ, પરંતુ જેઓ વધુ પૈસા લાવી શકે છે, તેમને પ્રવેશ મળે છે. સુનાવણી દરમિયાન, એવું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે આવી મર્યાદિત સંખ્યામાં બેઠકો ઉપલબ્ધ કરાવવી જોઈએ કારણ કે એનઆરઆઈ ક્વોટા સામે દાખલ કરાયેલા આવા વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા લાવવામાં આવેલા નાણાં શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને તેના શિક્ષણના સ્તરને મજબૂત કરવા અને તેની શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓને વિસ્તૃત કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે. એવું પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે ભારતીય મૂળના લોકો, જેઓ અન્ય દેશોમાં સ્થળાંતર કરી ગયા છે, તેઓ તેમના બાળકોને તેમના પોતાના દેશમાં પાછા લાવવાની ઈચ્છા ધરાવે છે કારણ કે તેઓ માત્ર શિક્ષણ જ મેળવતા નથી પણ અહીં હોવાના કારણે ભારતીય સાંસ્કૃતિક નૈતિકતા સાથે ફરી જોડાય છે.તેઓ એ પણ ઈચ્છે છે કે તેઓ તેમના બાળકોના શિક્ષણ પર અન્યત્ર જે પૈસા ખર્ચ કરશે તે તેમની પોતાની માતૃભૂમિમાં પહોંચે.અમારા મતે આવી બેઠકોની મર્યાદિત અનામત, ૧૫ ટકાથી વધુ નહીં, બે શરતોને આધિન વ્યવસ્થાપનની વિવેકબુદ્ધિને આધારે એનઆરઆઈને ઉપલબ્ધ કરાવી શકાય છે. પ્રથમ, આવી બેઠકોનો ઉપયોગ માત્ર એનઆરઆઈ દ્વારા અને તેમના બાળકો અથવા બાળકો માટે જ પ્રામાણિકપણે થવો જોઈએ. બીજું, આ ક્વોટાની અંદર,

યોગ્યતાને સંપૂર્ણ મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં.આવા એનઆરઆઈ પાસેથી જે પણ સ્વરૂપમાં એકત્ર કરવામાં આવે તે રકમનો ઉપયોગ સમાજના આર્થિક રીતે નબળા વર્ગોના વિદ્યાર્થીઓને લાભ આપવા માટે થવો જોઈએ, જેમને સારી રીતે વ્યાખ્યાયિત માપદંડ પર શૈક્ષણિક સંસ્થા તેમની ફીની સબસિડાઈઝ્ડ ચુકવણી પર પ્રવેશ આપી શકે છે.આવા ક્વોટાનો દુરુપયોગ અથવા એનઆરઆઈ ક્વોટાની બેઠકો માટે સંદર્ભિત કોઈપણ ગેરરીતિને રોકવા માટે, યોગ્ય કાયદો અથવા નિયમન ઘડવાની જરૂર છે.જ્યાં સુધી રાજ્ય તે નહીં કરે ત્યાં સુધી તે ઈસ્લામિક એકેડેમીના નિર્દેશ અનુસાર રચાયેલી સમિતિઓનું નિયમન કરવાનું રહેશે."

(ડિપોનન્ટ દ્વારા આપવામાં આવે છે તે પ્રમાણે ભાર મૂકવામાં આવે છે)

૪.૩ સોગંદનામા-ઈન-રિપ્લાયની તર્જ પર ચાલતા, વિદ્વાન મહાધિવક્તા બી. ત્રિવેદીએ નિયમનો બચાવ કર્યો અને રજૂઆત કરી કે બિન-નિવાસી ભારતીયો માટે ૧૫ ટકા ક્વોટાને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી છે અને તે અમુક સંબંધિત વિચારણાઓ પર આધારિત છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સુપ્રીમ કોર્ટે એન. આર. આઈ. શ્રેણીને બેઠકોની ફાળવણી સંબંધિત પરિબળોને ધ્યાનમાં લીધા હતા, જે જવાબના સોગંદનામામાં દર્શાવ્યા મુજબ હતા (૧) એન. આર. આઈ. બેઠકોમાં પ્રવેશ મેળવવા માંગતા વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા લાવવામાં આવેલ નાણાં શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને શિક્ષણના ગુણવત્તાના સ્તરને

મજબૂત કરવા અને તેમની શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓને વિસ્તૃત કરવા માટે પણ સક્ષમ બનાવે છે. (૨) એનઆરઆઈ ક્વોટામાં આવી બેઠકોની સંખ્યા ૧૫ ટકાથી વધુ ન હોવી જોઈએ. (૩) 'એનઆરઆઈ ક્વોટા' ની અંદરની ગુણવત્તાને સંપૂર્ણ મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં; (iv) એનઆરઆઈઝ માંથી જે પણ સ્વરૂપમાં નાણાં એકત્ર કરવામાં આવે તેનો ઉપયોગ સમાજના આર્થિક રીતે નબળા વર્ગો જેવા વિદ્યાર્થીઓના લાભ માટે પણ થવો જોઈએ, જેમને શૈક્ષણિક સંસ્થા ફીની સબસિડાઈઝ્ડ ચુકવણી પર પ્રવેશ આપી શકે છે.

૪.૪ વિદ્વાન મહાધિવક્તાએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વિધાનસભા સંબંધિત પરિબળોને આપવામાં આવતા મહત્વ અથવા પ્રાથમિકતાને ધ્યાનમાં લેવાનો હકદાર છે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, **પી. એ. ઇનામદાર** (ઉપરોક્ત) માં, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલા સુસંગત પરિબળોમાંથી એક એ હતું કે તબીબી કોલેજોને તબીબી શિક્ષણ જાળવવા અને ચલાવવા માટે વધુ નાણાંની જરૂર પડે છે, તેથી તેમના મતે, રાજ્યમાં પ્રચલિત શૈક્ષણિક વ્યવસ્થા રાજ્ય માટે લાભ સુનિશ્ચિત કરવા માટે રચાયેલ છે તે જોવું રાજ્ય તરફથી ગેરવાજબી નથી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે તબીબી કોલેજોમાં એનઆરઆઈ બેઠકોમાં પ્રવેશ આપતી વખતે નિવાસસ્થાન સંબંધિત પાસાને વધુ મહત્વ આપવામાં આવે છે.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે, એન. આર. આઈ. ક્વોટાના ઉમેદવારોના નાણાંનો ઉપયોગ તબીબી શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં સુવિધાઓના ઉત્થાન માટે થઈ શકે

છે, જેનો લાભ આખરે સમાજના આર્થિક રીતે નબળા વર્ગોને મળી શકે છે. જ્યારે પૂછવામાં આવ્યું કે નિવાસસ્થાન કઈ ભૂમિકા ભજવશે અને બિન-નિવાસી ભારતીય ગુજરાત રાજ્યમાં નિવાસસ્થાન કેવી રીતે ધરાવી શકે છે ત્યારે તેઓ તેમની રજૂઆતમાં કુશળ બન્યા કે નિવાસસ્થાનની વિભાવનાને નિયમ હેઠળ સામેલ કરવામાં આવી છે જે બિન-નિવાસી ભારતીયોને મદદ કરશે જે અન્યથા ગુજરાતના છે, રાજ્ય સાથે સાંસ્કૃતિક સંબંધ જાળવી રાખવા અને વિકસાવવા માટે અને તેમના બાળકોને ભારતમાં અભ્યાસ કરવા મોકલીને, તેમને તેમના મૂળ રાજ્યની સંસ્કૃતિ અને નૈતિકતા માટે એક દ્વાર પ્રદાન કરવા માંગે છે.

૪.૫ વિદ્વાન મહાધિવક્તાએ છેલ્લે, વૈકલ્પિક રીતે રજૂઆત કરી હતી કે જો કોર્ટ આ નિયમને રદ કરવાને બદલે માન્યતાની કસોટીમાં ન ઊભો હોવાનું માને છે, તો તેને વાંચી શકાય છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે કાયદા અથવા નિયમની જોગવાઈ બંધારણીય જોગવાઈ અથવા મૂળભૂત અધિકાર સાથે સીધી રીતે વિરોધાભાસી હોવાનું જણાય છે, ત્યારે જ તેને રદ કરી શકાય છે. કોર્ટે નિયમને વાંચીને અથવા વાંચીને તેને વ્યવહારુ બનાવવાના સિદ્ધાંતને લાગુ કરીને તેને ગેરબંધારણીય જાહેર થવાથી બચાવવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ.

૪.૬ વિદ્વાન મહાધિવક્તાએ તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં નીચેના નિર્ણયો પર ભાર મૂક્યો—(i) ધુમિત એમ. પટેલ શુ ફાધર એન્ડ નેચરલ ગાર્ડિયન-મણિભાઈ

વિ. સી. યુ. શાહ મેડિકલ કોલેજ અને અન્યો ઓઆરએસ.[૨૦૦૮(૩) **GLH** ૪૩૧], (ii) પાર્થ કેયુર પારિખ 'તેમના પિતા ડૉ. કેયુર હર્ષદાઈ' પારિખ વિ. શ્રીમતી. એન. એચ. એલ. મ્યુનિસિપલ મેડિકલ કોલેજે આ અદાલત દ્વારા ૨૨ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૮ના રોજ વિશેષ નાગરિક અરજી નં.૮૭૪૭ માં નિર્ણય લીધો હતો, ખાસ કરીને ફકરા ૧૮, (iii) વિશાખા ડી/ઓ.મહેન્દ્ર પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય [૨૦૧૩ (૩) જી. એલ. આર. ૧૧] ખાસ ફકરા ૫ અને ૫.૧માં, અને (૪) શીતલ યશવંતકુમાર પરમાર વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય [૨૦૧૩ (૩) જી. એલ. આર. ૨૬૪૩] ખાસ ફકરા ૧૧, ૧૨ અને ૧૩માં.

૪.૭ ખાનગી સામાવાળા નંડ.૬ થી ૧૧ જેમનું વલણ નિયમ ૭ (૧) C (૪) ની બંધારણીયતામાં માન્યતાના સમર્થનમાં હતું, તેમના પત્ની વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શલીન મહેતા મહેતાએ વિદ્વાન વકીલ શ્રી અભીષેક મહેતાની મદદથી રજૂઆત કરી હતી કે આ નિયમ સત્તાની અંદર છે અને એન.આર.આઈ. વર્ગના વિદ્યાર્થીઓમાં ૧૫ ટકા પ્રવેશની માન્ય હદની અંદર છે. તેમની દલીલ હતી કે નિયમમાં જે શ્રેણીઓ (એ) થી (ડી) આપવામાં આવી છે તે અનામત નથી પરંતુ તે ગુજરાતના મૂળ નિવાસી એનઆરઆઈ વિદ્યાર્થીઓને આપવામાં આવતી પસંદગીનો ક્રમ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે મેરિટ યાદી તૈયાર કરવામાં આવશે જેમાં ગુજરાતના મૂળ નિવાસી એનઆરઆઈ વિદ્યાર્થીઓને અને ત્યારબાદ ગુજરાતના મૂળ નિવાસી એનઆરઆઈના આશ્રિતોને પ્રાધાન્ય

આપવામાં આવશે અને ઉપરોક્ત વર્ગીકરણને ૧૦૦% આરક્ષણની જોગવાઈ હોવાનું ન કહી શકાય. બિન-નિવાસી ભારતીયની વિભાવના અને રહેઠાણના માપદંડ એકસાથે કેવી રીતે રહી શકે છે તે પ્રશ્નનો સામનો કરવામાં આવ્યો ત્યારે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ જોકે પ્રાપ્ત અંતમાં હતા.

૪.૮ સામાવાળા નંડ.૬ થી ૧૧ માટેના વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલે ડી. પી. જોશી વિરુદ્ધ મધ્ય ભારત રાજ્ય [એઆઈઆર ૧૯૫૫ એસસી ૩૩૪] માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, ખાસ કરીને તેના ફક્ત ૮ માં અવલોકનોમાં જેમાં "ડોમિસાઈલ" શબ્દની આચાતની ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.

“વધુ ગંભીર પ્રશ્ન એ છે કે કાયદો માત્ર સમગ્ર દેશના નિવાસસ્થાન વિશે જાણે છે અને તેમાં કોઈ ચોક્કસ સ્થળ વિશે નથી, શું ભારતીય નિવાસસ્થાન સિવાય મધ્ય ભારત નિવાસસ્થાન જેવી વસ્તુ હોઈ શકે છે.આ પ્રશ્નનો જવાબ આપવા માટે આપણે તપાસ કરવી જોઈએ કે કાયદામાં "ડોમિસાઈલ" શબ્દ શું સૂચવે છે.જ્યારે આપણે કોઈ ચોક્કસ દેશનું નિવાસસ્થાન ધરાવતી વ્યક્તિની વાત કરીએ છીએ, ત્યારે અમારો અર્થ એ છે કે ઉત્તરાધિકાર, લઘુમતી અને લગ્ન જેવી કેટલીક બાબતોમાં તે તે દેશના કાયદા દ્વારા સંચાલિત થાય છે.

ડોમિસાઈલ એ કાયદાની પ્રણાલીનો સંદર્ભ આપે છે જેના દ્વારા કોઈ વ્યક્તિ સંચાલિત થાય છે, અને જ્યારે આપણે કોઈ દેશના ડોમિસાઈલની વાત કરીએ છીએ, ત્યારે આપણે ધારીએ છીએ કે તે જ કાયદાની વ્યવસ્થા સમગ્ર દેશમાં પ્રવર્તે છે.પરંતુ એવું બની શકે છે કે ઉત્તરાધિકાર અને લગ્ન સંબંધિત કાયદાઓ સમગ્ર દેશમાં સમાન ન હોય અને રાજ્યના જુદા જુદા વિસ્તારોમાં તે બાબતોના સંદર્ભમાં જુદા જુદા કાયદાઓ હોઈ શકે.તે કિસ્સામાં, કાયદાનો એક અલગ સમૂહ ધરાવતા દરેક ક્ષેત્રને નિવાસસ્થાનના હેતુ માટે એક દેશ તરીકે ગણવામાં આવશે.”

(પરિચ્છેદ ૮)

૫. હવે વિવાદને ધ્યાનમાં લેવા અને તેની બંધારણીયતા નક્કી કરવા માટે નિયમનું વિશ્લેષણ કરવા તરફ વળતાં, તે નિયમ ૭ (૧) સી (જ) ના ખાલી વાંચનમાંથી બહાર આવે છે કે ઉપરોક્ત નવા નિયમ હેઠળ, એનઆરઆઈ બેઠકોમાં વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે, યોગ્યતા ચાદીની તૈયારી પેટા-કલમો (એ) થી (ડી) માંની શ્રેણીઓ અનુસાર હશે.જેન્યુઈન એન. આર. આઈ. ની પ્રથમ શ્રેણીની મેરિટ ચાદીમાં, જેઓ ગુજરાતના રહેવાસી છે, તેમને પ્રવેશ આપવામાં આવશે.ત્યારબાદ બીજી શ્રેણીમાં પ્રવેશ આપવામાં આવશે અને ત્યારબાદ ત્રીજી શ્રેણીમાં પ્રવેશ આપવામાં આવશે અને ત્યારબાદ જો કોઈ બેઠક બાકી રહેશે તો ચોથી શ્રેણીના ઉમેદવારને પ્રવેશ

આપવામાં આવશે.આમ રાજ્ય સરકારે ગુજરાત રાજ્યના રહેવાસીઓ માટે ૧૦૦% બેઠકો અનામત રાખવાની જોગવાઈ કરી છે. માત્ર એક ઉદાહરણ લેવા માટે, જો કોઈ મેડિકલ કોલેજમાં ૧૦૦ એમ. એમ. બી. એસ. બેઠકો ઉપલબ્ધ હોય, તો એન. આર. આઈ. ના ઉમેદવારો માટે ૧૫ બેઠકો અનામત રાખવાની હોય છે અને જો ૧૫ એન. આર. આઈ. ના ઉમેદવારો હોય, જેઓ ગુજરાતના રહેવાસી હોય, તો તેમની પાસેથી તમામ ૧૫ બેઠકો ભરવામાં આવશે અને તેમણે ગુજરાતના નિવાસી એન. આર. આઈ. કરતા વધુ ગુણ મેળવ્યા છે કે કેમ તે હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા વિના શ્રેણી બી, સી અને ડીમાં કોઈ પ્રવેશ આપવામાં આવશે નહીં. એ કિસ્સો છે કે ઉપરોક્ત નિયમ દ્વારા અમલમાં મુકવામાં આવેલી રીત અને પદ્ધતિ અને પ્રવેશ માટે યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરવા માટે શ્રેણીઓની જોગવાઈ સંપૂર્ણપણે ભેદભાવપૂર્ણ, મનસ્વી અને બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે.પસંદગી મુજબની શ્રેણીઓમાં સંચાલિત નિયમ, નિવાસના આધારે સો ટકા અનામત આપે છે.

૫.૧ ઉપરોક્ત જોગવાઈ હેઠળ વિચારવામાં આવેલી યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરવાનો ક્રમ એ છે કે પ્રથમ "વાસ્તવિક એન. આર. આઈ. જેઓ ગુજરાતનું નિવાસસ્થાન છે" તરીકે વર્ણવવામાં આવેલી યાદી હશે જે શ્રેણી (એ) છે.આ શ્રેણી (બી) એવા વિદ્યાર્થીઓના જૂથને મેરિટ યાદીમાં આગળ રહેવાનું વિચારે છે જેઓ "વાસ્તવિક એન. આર. આઈ. છે, ગુજરાતનું નિવાસસ્થાન નથી". ત્રીજી

અને ચોથી શ્રેણી, એટલે કે (સી) અને (ડી), તે એનઆરઆઈઝ માંથી છે, જેમનો ઉલ્લેખ ગુજરાતના "આશ્રિત એનઆરઆઈ" નિવાસસ્થાન તરીકે કરવામાં આવ્યો છે અને "આશ્રિત એનઆરઆઈ" જેઓ ગુજરાતના નિવાસસ્થાન નથી.

૫.૨ જેમ જેમ નિયમ પ્રગટ થાય છે તેમ, "બિન-નિવાસી ભારતીય" ને વાસ્તવિક બિન-નિવાસી ભારતીય અને આશ્રિત બિન-નિવાસી ભારતીય તરીકે વર્ગીકૃત કરવા અને ઉપ-વર્ગીકૃત કરવા માટે ગુજરાતનું નિવાસસ્થાન નક્કી કરવામાં આવ્યું છે. એકદમ વિચારણા અને વાંચન પર, બે વિભાવનાઓ અસંગત છે. નિયમ અને વર્ગીકરણમાં એક આશ્ચર્યજનક અતાર્કિકતા એ છે કે તે રાજ્યમાં રહેઠાણના આધારે એન.આર.આઈઝ નું વિભાજન કરે છે. આ એક વૈચારિક અસંગતતા બહાર લાવે છે. જે એન. આર. આઈ. છે અને ગુજરાતમાં રહેઠાણ ધરાવે છે તે એકત્ર થવા નથી જતો. જેઓ ભારતમાં રહેતા નથી પરંતુ ગુજરાતના રહેવાસી છે, તેમની શ્રેણીની કલ્પના કરવામાં આવે તો આ સાંઠગાંઠ તૂટી જાય છે. આ પોતે જ નિયમને તેના ચહેરા પર અતાર્કિક બનાવે છે તેવું કહી શકાય. અતાર્કિકતા એ મનસ્વીપણાનું એક માન્ય સ્વરૂપ છે.

૫.૩ નિયમમાં આ વૈચારિક વિસંગતતા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું અને શ્રેણીઓને અમલમાં મૂકવી સુસંગત રહેશે. "ડોમિસાઈલ" શબ્દ વિવિધ ચુકાદાઓમાં વિચારણાનો વિષય રહ્યો છે. ડી. પી. જોશી (ઉપરોક્ત) માં, માનનીય સર્વોચ્ચ

અદાલતે જણાવ્યું હતું કે "ડોમિસાઈલ" શબ્દ તેના લોકપ્રિય અર્થમાં રહેઠાણનો વિચાર દર્શાવે છે.કુમારી એન. વસુંધરા વિરુદ્ધ મૈસૂર રાજ્ય [(૧૯૭૧) ૨ એસ. સી. સી. ૨૨] માં, તબીબી કોલેજોમાં પૂર્વ-વ્યાવસાયિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે સરકારના પસંદગી નિયમોના નિયમ ૩ પર વિચારણા કરતી વખતે, અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે નિયમ ૩ માં વપરાયેલ "ડોમિસાઈલ" શબ્દનો ઉપયોગ મૈસૂર રાજ્યમાં રહેવાનો અથવા રહેવાનો ઇરાદો વ્યક્ત કરવા માટે થાય છે.માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે મેમુલેન વિ. વેડ્સવર્થ [(૧૯૮૯) ૧૪ એસી ૬૩] માં અંગ્રેજી નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો, જેમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે "ડોમિસાઈલ" શબ્દનો ઉપયોગ રહેઠાણના અર્થમાં કરવામાં આવ્યો હતો અને તે આંતરરાષ્ટ્રીય નિવાસસ્થાનનો સંદર્ભ આપતો ન હતો.

૫.૩.૧ કોર્પસ જ્યુરિસ સેકન્ડમ (વોલ્યુમ ૨૮, પાનું ૫) માં, એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે "'પ્રામાણિક રહેઠાણ' શબ્દનો અર્થ નિવાસના ઉદ્દેશ સાથે રહેઠાણ થાય છે".બ્લેક લો ડિક્શનરી (૭મી આવૃત્તિ, ૧૯૯૯) માં 'ડોમિસાઈલ' શબ્દને એવી જગ્યા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે જ્યાં વ્યક્તિ શારીરિક રીતે હાજર હોય છે અને તે વ્યક્તિને ઘર તરીકે ગણવામાં આવે છે; વ્યક્તિનું સાચું, નિશ્ચિત, મુખ્ય અને કાયમી ઘર, જેમાં તે વ્યક્તિ પરત ફરવા માંગે છે અને હાલમાં અન્યત્ર રહે છે તેમ છતાં રહે છે.-તેને કાયમી નિવાસ પણ કહેવામાં આવે છે.

“નિવાસસ્થાનનો અર્થ થાય છે ઘર, કાયમી ઘર; અને જો તમે તમારા કાયમી ઘરને સમજી શકતા નથી, તો મને ડર છે કે વિદેશી લેખકો અથવા વિદેશી ભાષા દ્વારા દોરવામાં આવેલ કોઈ પણ ચિત્ર તમને તેમાં ખૂબ મદદ કરશે નહીં.” વિહર વિ. હ્યુમ (૧૮૫૭) ૭ એચ. એલ. સી. ૧૨૪, ૧૬૦ (લોર્ડ કેનવર્થ દીઠ).

“ડોમિસિલની વ્યાખ્યા આપવી મુશ્કેલ છે જે કાયદાની કામગીરી દ્વારા અને પસંદગી દ્વારા ડોમિસિલને એક જ સમયે આવરી લેશે. ડોમિસિલના વિચારમાં ચોક્કસપણે ઘરના વિચારનો સમાવેશ થાય છે કે તે વિચારને કોઈપણ વ્યાખ્યામાં શામેલ કરવો ઇચ્છનીય લાગે છે, અને તેમ છતાં આ વિચાર કાયદાના સંચાલન દ્વારા ઘણા પ્રકારના ડોમિસિલને લાગુ પડતો નથી. તેથી આ તત્વને વિકલ્પમાં જણાવવું શ્રેષ્ઠ લાગ્યું છે. જો તે જગ્યાએ ઘર હોય, તો તે પૂરતું છે. જો કોઈ ઘર ન હોય, અથવા જો પક્ષ સુધ્ધ જ્યુરિસ ન હોય, તો તે સ્થળ તેની ઇચ્છા વિના કાયદા દ્વારા સોંપવામાં આવે છે.” ૧ જોસેફ એચ. બીલ, એ ટ્રીટાઇઝ ઓન ધ કોન્ફ્લિક્ટ ઓફ લોઝ ૯.૧, ૮૯-૯૦ (૧૯૩૫).

“કાયમી ઘરનો વિચાર એ નિવાસસ્થાનનું કેન્દ્રિય વ્યવહારુ લક્ષણ હોવા છતાં, લોર્ડ કેનવર્થની વ્યાખ્યા ભ્રામક સરળતા ધરાવે છે; નિવાસસ્થાન

માટે. એ કાયદાની વિભાવના છે જેનો ઉપયોગ કોઈ વ્યક્તિ અને તે પ્રદેશની કાનૂની વ્યવસ્થા વચ્ચે ચોક્કસ કાનૂની હેતુઓ માટે જોડાણ સ્થાપિત કરવાના હેતુથી કરવામાં આવે છે, જેની સાથે તે હકીકતમાં સૌથી નજીકનો સંબંધ ધરાવે છે અથવા કાયદા દ્વારા તેને અન્ય કોઈ વ્યક્તિ પર તેની નિર્ભરતાને કારણે માનવામાં આવે છે." આર. એચ. ગ્રેવસન, કોન્ફ્લિક્ટ ઓફ લોઝ ૧૮૫ (૭મી આવૃત્તિ. ૧૯૭૪)."

૫.૩.૨ કોઈના નિવાસસ્થાનની વિભાવના ચોક્કસ અસર ધરાવે છે અને તે કોઈના નિવાસસ્થાનની સ્થિતિ સાથે સીધી રીતે જોડાયેલી હોય છે. તેની સામાન્ય સ્વીકૃતિમાં આ શબ્દનો અર્થ એ છે કે જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ રહે છે અથવા તેનું ઘર છે. તે એવી જગ્યા છે જ્યાં વ્યક્તિનું વાસ્તવિક નિવાસસ્થાન, નિવાસસ્થાન અથવા સામાન્યતા હોય છે.

૫.૪ "નિવાસસ્થાન" ના આ સ્વીકૃત અર્થને જોતાં જ્યારે તેને "બિન-નિવાસી ભારતીય" ની વિભાવના સાથે જોડવામાં આવે છે, ત્યારે બંને એક અલગ અર્થ અને ખ્યાલ વ્યક્ત કરે છે. વિચારણા હેઠળના નિયમ ૭ (૧) સી (૪) માં, જ્યારે શ્રેણીઓ (એ), (બી), (સી) અને (ડી) ને એકસાથે "બિન-નિવાસી ભારતીય" અને "ગુજરાતનું નિવાસસ્થાન" તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેઓ એકબીજા સાથે અસંગત છે, જે સામાન્ય અર્થમાં અસંગત વિચાર

દર્શાવે છે; વ્યક્તિઓ-વિષયોના જૂથનું વર્ગીકરણ કરવા માટે ગેરકાયદેસર અને અતાર્કિક છે.

૫.૫ ડોમિસાઈલ સૂચવેલા માપદંડ હોવાથી, સંબોધવામાં આવેલો મુદ્દો એ છે કે શું એન.આર.આઈઝ નું વર્ગીકરણ કરતી શ્રેણીઓ અનુસાર યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરવાના હેતુ માટે નિયમની કામગીરી એ રાજ્યના ડોમિસાઈલના આધારે એન.આર.આઈ. બેઠકોમાં ઉમેદવારોને સો ટકા અનામત અથવા પસંદગી પૂરી પાડવા સમાન છે અને જો તે નિયમની આયાત અને અસર છે, તો શું તે તે ખામી સામે ટકી શકે છે કે જેના માટે નિયમ પર હુમલો કરવામાં આવી રહ્યો છે.

૬. ઉપરોક્ત વ્યાપક રીતે નિયમમાં અતાર્કિકતા અને અસંગતતા જોવા પછી, તે જોવામાં આવશે, જેમ કે અહીં પછી ચર્ચા કરવામાં આવી છે, કે માત્ર તેના વાંચનમાં જ નહીં, તેની કામગીરીમાં પણ, નિયમ મનસ્વીપણાને ટકાવી રાખે છે.એક વિવાદાસ્પદ પ્રશ્ન એ છે કે શું નિયમની ઉપર (અ) માં વર્ગીકરણની અસર નિવાસસ્થાનના આધારે સો ટકા અનામત પૂરી પાડવાની અસર ધરાવે છે.મેરિટ યાદી તૈયાર કરવામાં, શ્રેણી (એ) માં દાવો કરનારા વિદ્યાર્થીઓ તમામ એન. આર. આઈ. બેઠકો સમાપ્ત કરી શકે છે. તેનો અર્થ એ થશે કે ગુજરાતમાં વસવાટ કરતા "એનઆરઆઈ" માટે સંપૂર્ણ અનામત, નિયમ અને બાકીની શ્રેણીઓને ભ્રામક છોડી દેશે.

૬.૧ રહેઠાણની જરૂરિયાત અથવા રહેઠાણના માપદંડ અને આવા આરક્ષણ અથવા પસંદગીની સ્વીકાર્ય હદના આધારે પ્રદાન કરવામાં આવેલ આરક્ષણની માન્યતાના સંદર્ભમાં મુદ્દો વર્જિત ક્ષેત્રમાં નથી. **પ્રાચી અલ્મેડા (ડૉ.) વિ. ડીન, ગોવા મેડિકલ કોલેજ, [(૨૦૦૧) ૭ એસ. સી. સી. ૬૪૦]** ના પાસા પરના નિર્ણયોની મુલાકાત લેતા, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ગોવા (ગોવા મેડિકલ કોલેજમાં ગોવા યુનિવર્સિટીના અનુસ્નાતક ડિગ્રી અભ્યાસક્રમો માટે પ્રવેશ માટેના નિયમો) નિયમો, ૧૯૯૮ના નિયમ ૩ પર વિચારણા કરી હતી, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે પાત્રતા નક્કી કરવા માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે અનુસ્નાતક ડિગ્રી/ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમ માટે અરજી કરનારા ઉમેદવારોએ ગોવા યુનિવર્સિટી અથવા ગોવા યુનિવર્સિટી અને મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા સમકક્ષ તરીકે માન્યતા પ્રાપ્ત અન્ય કોઈપણ યુનિવર્સિટીની એમબીબીએસ ડિગ્રી હોવી જોઈએ અને વધુમાં તેમણે ફરજિયાતપણે આ નિયમો લાગુ કરવા પડશે. અરજીની તારીખ પહેલાના ઓછામાં ઓછા ૧૦ વર્ષના સમયગાળા માટે ગોવા રાજ્યમાં રહેતા હોય.તે કેસમાં અરજદાર પ્રાચી અલ્મેડાને ગોવા મેડિકલ કોલેજમાં ૧૫ ટકાથી ઓછા અખિલ ભારતીય સ્તરે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા કોટા અનુસાર, તેમણે ગોવા યુનિવર્સિટીમાંથી એમબીબીએસની પરીક્ષા પાસ કરી હતી, પરંતુ તેમણે નિયમોની દ્રષ્ટિએ ૧૦ વર્ષના સમયગાળા માટે ગોવા રાજ્ય સાથે સંબંધિત શરતોનું પાલન ન કર્યું હોવાના કારણે તેમને અનુસ્નાતક

અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો.માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે અરજદારને રહેણાંક જરૂરિયાતના આધારે પ્રવેશ મેળવવાની મંજૂરી ન આપવામાં પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા માપદંડ અન્યાયી હતા.

૬.૧.૧ સર્વોચ્ચ અદાલતે એ દલીલને નકારી કાઢી હતી કે જો બહારના રાજ્યના ૧૫ ટકા ક્વોટા હેઠળના સ્નાતકને રાજ્યના વિદ્યાર્થીઓ સાથે સ્પર્ધા કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે તો તે ગોવા રાજ્યના વિદ્યાર્થીઓને નુકસાન પહોંચાડશે. સુપ્રીમ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો હતો કે ૧૫ ટકા અખિલ ભારતીય ક્વોટા હેઠળ આવતા વિદ્યાર્થીઓને રહેઠાણના નિયમને ધ્યાનમાં લીધા વિના તેઓ જ્યાં અભ્યાસ કરે છે તે રાજ્યમાં સ્પર્ધામાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે ૧૫ ટકા અખિલ ભારતીય ક્વોટામાં રહેઠાણના આધારે વર્ગીકરણ વાજબી નથી અને તે ક્વોટામાં પ્રવેશ સમાન રીતે સંચાલિત થવો જરૂરી છે.

૬.૨ મગન મેહરોત્રા વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [૨૦૦૩ ૧૧ એસ. સી. સી. ૧૮૬] કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે પ્રદીપ જૈન (ડૉ.) વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [(૧૯૮૪) ૩ એસ. સી. સી. ૬૫૪] માં જે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને, સંસ્થાકીય પસંદગી સિવાય,

બંધારણમાં રહેઠાણના આધારે અનામત સહિત અન્ય કોઈ પસંદગીની કલ્પના કરવામાં આવી નથી. સૌરભ ચૌધરી વિરુદ્ધ ભારત સંઘ, [(૨૦૦૩) ૧૧ એસ. સી. સી. ૧૪૬] માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે "જન્મ સ્થળ" અને "નિવાસસ્થાન" શબ્દ વચ્ચે તફાવત કરવા માટે આગળ વધ્યા. "જન્મ સ્થળ" શબ્દ કલમ ૧૫ (૧) માં આવે છે, પરંતુ "નિવાસસ્થાન" શબ્દ નથી. કલમ ૧૬ (૨) "જન્મ સ્થળ" ઉપરાંત "નિવાસસ્થાન" અને "નિવાસસ્થાન" બંનેનો ઉલ્લેખ કરે છે.

૬.૩ સર્વોચ્ચ અદાલતે વિશાલ ગોયલ વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય [(૨૦૧૪) ૧૧ એસ. સી. સી. ૪૫૬] કેસમાં, કર્ણાટક સરકારી કોલેજો અને સંસ્થાઓમાં રાજ્ય ક્વોટાની બેઠકોમાં પ્રવેશ માટે અનુસ્નાતક પ્રવેશ પરીક્ષા, ૨૦૧૪ માટે નિયમ ૨,૧ (એ) અને ખાનગી કોલેજો/સંસ્થાઓ/ડીમ્ડ યુનિવર્સિટીઓમાં કર્ણાટક સરકારના ક્વોટાની બેઠકોની માન્યતાની ચકાસણી કરી હતી. માહિતી બુલેટિનમાં સમાવિષ્ટ નિયમનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ હતો:

“ ૨.૧. કોઈ પણ ઉમેદવારને વ્યાવસાયિક શૈક્ષણિક સંસ્થામાં પ્રવેશ આપવામાં આવશે નહીં સિવાય કે ઉમેદવાર પાસે પ્રવેશ પરીક્ષા આપવા માટે નીચેની લાયકાતો અથવા પાત્રતા હોય, એટલે કે:

(એ) તે ભારતનો નાગરિક છે જે કર્ણાટક મૂળનો છે અને તેણે કર્ણાટકમાં અથવા કર્ણાટકની બહાર આવેલી મેડિકલ/ડેન્ટલ કોલેજમાં એમબીબીએસ/બીડીએસની ડિગ્રી મેળવી છે અને મેડિકલ કાઉન્સિલ ઓફ ઇન્ડિયા અને ભારત સરકાર દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત ભારતમાં કાયદા દ્વારા સ્થાપિત કોઈપણ યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન છે.

સમજૂતી.—‘કર્ણાટક મૂળના ઉમેદવારનો અર્થ એ છે કે નીચેની કલમ (i) અથવા (ii) હેઠળ પાત્ર ઉમેદવાર, એટલે કે:

(૧) એવા ઉમેદવાર કે જેમણે કર્ણાટક રાજ્યમાં સ્થિત એક અથવા વધુ સરકારી માન્યતા પ્રાપ્ત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં ૧ લી ધોરણથી એમબીબીએસ/બીડીએસ સુધી અરજી ફોર્મ જમા કરવા માટે નક્કી કરવામાં આવેલી છેલ્લી તારીખ મુજબ ઓછામાં ઓછા ૧૦ શૈક્ષણિક વર્ષ માટે અભ્યાસ કર્યો હોય અને પાસ થયા હોય અને કર્ણાટક રાજ્યમાંથી એસએસએલસી/૧૦ મા ધોરણ અથવા ૨ જી પીયુસી/૧૨ મા ધોરણની પરીક્ષા આપી હોય અને પાસ થયા હોય.વર્ગ અથવા ધોરણ પાસ કરવામાં એક વર્ષથી વધુ સમય લેનાર ઉમેદવારના કિસ્સામાં, શૈક્ષણિક અભ્યાસના વર્ષોને માત્ર એક વર્ષ તરીકે ગણવામાં આવે છે.

(ઉમેદવારએ રાજ્ય સરકાર દ્વારા સંચાલિત અથવા માન્યતા પ્રાપ્ત શૈક્ષણિક સંસ્થામાંથી કર્ણાટક રાજ્યની અંદર પ્રથમ અને બીજા વર્ષની પૂર્વ-યુનિવર્સિટી પરીક્ષા અથવા ૧૧મા અને ૧૨મા ધોરણની પરીક્ષા અથવા કર્ણાટકમાં સ્થિત વ્યાવસાયિક શૈક્ષણિક સંસ્થામાંથી એમબીબીએસ/બીડીએસનો અભ્યાસ કર્યો હોવો જોઈએ અને માતાપિતામાંથી કોઈએ ઓછામાં ઓછા ૧૦ વર્ષ માટે કર્ણાટકમાં અભ્યાસ કર્યો હોવો જોઈએ."

૬.૩.૧ સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રદીપ જૈન (ઉપરોક્ત) નો ઉલ્લેખ કરતા જણાવ્યું હતું કે,

“પ્રદીપ જૈન કેસમાં ચુકાદાનો આધાર એ છે કે બંધારણની કલમ ૧૪ દરેક વ્યક્તિને કાયદા સમક્ષ સમાનતા અને કાયદાના સમાન રક્ષણની બાંધધરી આપે છે. અને એમ. ડી./એમ. એસ. જેવા અનુસ્નાતક તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશના હેતુ માટે અન્ય કોઈ વિચારણા દ્વારા શ્રેષ્ઠતા સાથે સમાધાન કરી શકાતું નથી કારણ કે તે રાષ્ટ્રના હિતો માટે હાનિકારક હશે અને બંધારણની કલમ ૧૪ હેઠળ તકની સમાનતાના અધિકારને અસર કરશે. સંસ્થાકીય પસંદગી રાજ્ય દ્વારા આપી શકાય છે, પરંતુ સંસ્થાકીય પસંદગી આપવાના રાજ્યના આવા નિર્ણયને અદાલત દ્વારા અમાન્ય ઠેરવી

શકાય છે, ભલે તે દર્શાવવામાં આવે કે રાજ્યનો નિર્ણય બંધારણની કલમ ૧૪ હેઠળ સમાનતાના અધિકારની બહાર છે.” (પરિચ્છેદ ૧૦ અને ૧૧)

૬.૩.૨ તે વધુ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું અને રાજ્યમાં આવ્યું હતું,

“પ્રદીપ જૈનના કિસ્સામાં આ સિદ્ધાંત ખાનગી મેડિકલ કોલેજોને પણ લાગુ પડશે જો તેઓ રાજ્યની સાધનસામગ્રી અથવા એજન્સીઓ હોય અથવા દિનેશ કુમાર (૧૯૮૬) ૩ એસ. સી. સી. ૭૨૭ માં ઘડવામાં આવેલી યોજનામાં જોડાવાનું પસંદ કરે.આનું કારણ એ છે કે ખાનગી મેડિકલ અને ડેન્ટલ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ કે જે રાજ્ય અથવા સાધનસામગ્રી અથવા તેની એજન્સીઓ નથી, તે બંધારણની કલમ ૧૪માં સમાનતાની કલમને આધિન નથી, પરંતુ જે ક્ષણે ખાનગી મેડિકલ અને ડેન્ટલ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓમાં કેટલીક બેઠકો રાજ્યના ક્વોટામાં આવે છે, જે રાજ્ય અથવા તેની સાધનસામગ્રી અથવા તેની એજન્સી દ્વારા ભરવાની હોય છે, જે બંધારણની કલમ ૧૪માં સમાનતાની કલમને આધિન છે, પ્રદીપ જૈન કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોનું ખાનગી કોલેજોમાં પણ અનુસ્નાતક મેડિકલ અને ડેન્ટલ અભ્યાસક્રમોમાં રાજ્યના ક્વોટાને ફાળવવામાં આવેલી બેઠકોમાં પ્રવેશ આપતી વખતે પાલન કરવું પડશે.”

(પરિચ્છેદ ૧૪)

ક.જ પ્રિયંકા વર્મા સી/ઓ.વિશંભરનાથ વર્મા વિ. ગુજરાત રાજ્ય [૨૦૧૨ (૩)
જી. એલ. આર. ૧૮૮૦], આ અદાલતની સંપૂર્ણ બેન્ય રાજ્ય સરકારના એવા
વિદ્યાર્થીઓને જ પી. ટી. સી. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ આપવાના નિર્ણય પર
સુનાવણી કરી રહી હતી, જેમણે ગુજરાત રાજ્યની અંદર આવેલી શાળાઓમાં ૧૦
+ ૨ની પરીક્ષા પાસ કરી હોય, જેમાં રાજ્યની બહારના વિદ્યાર્થીઓ સામેલ ન
હોય.રાષ્ટ્રીય શિક્ષક શિક્ષણ પરિષદ અધિનિયમ, ૧૯૮૩ અને રાષ્ટ્રીય શિક્ષક
શિક્ષણ પરિષદ (માન્યતા, ધોરણો અને પ્રક્રિયા) નિયમો, ૨૦૦૮ અને ગુજરાત
શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ (પૂર્વ-પ્રાથમિક અને પ્રાથમિક શિક્ષક તાલીમ કોલેજ)
નિયમો, ૧૯૮૪ના સંદર્ભમાં. પૂર્ણ ખંડપીઠે **પ્રદીપ જૈન** (સુપ્રા) થી શરૂ થતા
ઘણા નિર્ણયોમાંથી ઉદ્ભવતા કાયદાની સ્થિતિની ચર્ચા કરી, આખરે ચુકાદો
આપ્યો,

“સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ત્રણ નિર્ણયોમાંથી, કાયદો સ્પષ્ટ છે કે
કોઈ ચોક્કસ રાજ્યના ઉમેદવાર માટે કોઈ સંપૂર્ણ અથવા જથ્થાબંધ
આરક્ષણ અથવા પસંદગી અથવા સંપૂર્ણ સંસ્થાકીય પસંદગી હોઈ શકે
નહીં.સ્થાનિક ઉમેદવારો માટે, રાજ્ય સરકારને વાજબી ટકાવારી સુધી
બેઠકોનું આરક્ષણ કરવાની અથવા સંસ્થાકીય પસંદગી પ્રદાન કરવાની
સત્તા છે, ત્યારે જ આરક્ષણ માન્ય રહેશે.પરંતુ ગુજરાત રાજ્યની
સંસ્થાઓમાંથી લાયકાતની પરીક્ષા પાસ કરનારા સ્થાનિક ઉમેદવારો માટે

સંપૂર્ણ, જથ્થાબંધ અથવા ૧૦૦% આરક્ષણ અસ્વીકાર્ય છે અને બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરતું હોવાથી ગેરબંધારણીય છે.”

(પરિચ્છેદ ૩૯)

૬.૫ પ્રદીપ જૈન (ઉપરોક્ત) માં નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવા માટે આ તબક્કે વિરામ લેતા, જેમાંથી રહેઠાણની જરૂરિયાતના આધારે અનામત પૂરી પાડવાની સ્વીકાર્ય મર્યાદાના સંદર્ભમાં કાયદાનું નિવેદન ઉદ્ભવ્યું હતું અને જે સારું છે, એવું જોવા મળ્યું હતું કે રહેઠાણની જરૂરિયાતના આધારે અનામતની ચોક્કસ ટકાવારી કાયદેસર રીતે કરી શકાય છે જેથી વ્યાપક ધોરણે તબીબી પ્રવેશ માટેની તકોને સમાન કરી શકાય અને ઔપચારિક નહીં પણ વાસ્તવિક, વાસ્તવિક અને માત્ર કાનૂની, સમાનતા લાવી શકાય નહીં. એવું જોવા મળ્યું હતું કે,

“એકમાત્ર પ્રશ્ન જે ધ્યાનમાં લેવાનો બાકી છે તે એ છે કે રહેઠાણની જરૂરિયાત અને સંસ્થાકીય પસંદગીના આધારે અનામતની હદ કેટલી હોવી જોઈએ. તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે આવી અનામત ખુદ્દી સ્પર્ધામાં નક્કી કરવામાં આવેલી ગુણવત્તાના આધારે અન્ય યુનિવર્સિટીઓ અને રાજ્યોમાંથી વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશને સંપૂર્ણપણે બાકાત રાખી શકતી નથી. કૃષ્ણ ઐયર, જે. એ જગદીશ સરનના કેસમાં પૃષ્ઠ ૮૪૫ અને ૮૪૬ (એસસીઆરના) પર યોગ્ય ટિપ્પણી કરી

હતી:(અહેવાલના એઆઈઆર ૧૯૮૦ એસસી ૮૨૦ ના p.૮૨૮ પર
(ઉપર):

.....યોગ્યતાની માંગણીઓ દ્વારા
આરક્ષણને નિયંત્રણમાં રાખવું જોઈએ.જ્યાં લઘુત્તમ લાયકાત ન હોય
ત્યાં તમે અનામતનો વિસ્તાર કરી શકતા નથી.તેવી જ રીતે.જથ્થાબંધ
આરક્ષણ દ્વારા તમામ શ્રેષ્ઠ પ્રતિભાને સંપૂર્ણપણે બાકાત રાખી શકાતી
નથી.તેથી, ચોક્કસ ટકાવારી જે ઉપલબ્ધ હોઈ શકે છે, તેને
યુનિવર્સિટી, રાજ્ય અને તેના જેવા અનુલક્ષીને પ્રશંસનીય પ્રદર્શન માટે
ખુલ્લી રાખવી જોઈએ.એક પ્રાંત માટે દેશના બાકીના ભાગોને સંપૂર્ણ રીતે
બાકાત રાખવો, કેટલાક દલિત પ્રતિભાઓને ખુલ્લા પાડવાની સાબિત
ક્ષમતાનો જથ્થાબંધ બહિષ્કાર કરવો, જ્યારે બંધારણ દરેકને કાયદાની
સામે સમાનતા અને સમાન રક્ષણનો આદેશ આપે છે ત્યારે સમાનતાની
વેદી પર શ્રેષ્ઠતાનું સંપૂર્ણ બલિદાન-જો રાજ્યની નીતિનો નિયમિત
નિયમ બનાવવામાં આવે તો તે જીવલેણ મૂર્ખતા, સ્વ-પરાજયની
શૈક્ષણિક તકનીક અને રાષ્ટ્ર વિરોધી હોઈ શકે છે.વાજબી પસંદગી,
વાજબી આરક્ષણ, સ્પર્ધાત્મક ગુણવત્તાની હાજરીની આંશિક માન્યતા
સાથે નબળા લોકોની અગાઉની જરૂરિયાતો અને વાસ્તવિક ક્ષમતામાં
ન્યાયી ગોઠવણ-આ સામાજિક ન્યાયની ગતિશીલતા છે જે બંધારણની
ત્રણ સમાનતાવાદી કલમોને સક્રિય કરે છે.

અમે વિંદ્ધાન ન્યાયાધીશ દ્ધારા કરવામા આવેલા આ અવલોકનો સાથે સંપૂર્ણપણે સંમત છીએ અને અમે કેટલીક રાજ્ય સરકારો દ્ધારા 'નિવાસ' અથવા રાજ્યની અંદર રહેઠાણની જરૂરિયાતના આધારે અથવા યુનિવર્સિટી અથવા રાજ્ય દ્ધારા યોજાયેલી લાયકાત પરીક્ષા પાસ કરનારા વિદ્યાર્થીઓ માટે સંસ્થાકીય પસંદગીના આધારે કરવામાં આવેલા જથ્થાબંધ અનામતની નિખાલસતાપૂર્વક નિંદા કરીએ છીએ, સિવાય કે આ જરૂરિયાતને સંતોષતા તમામ વિદ્યાર્થીઓ, ગુણવત્તાને ધ્યાનમાં લીધા વગર.અમે આવા જથ્થાબંધ અનામતને ગેરબંધારણીય અને બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન ગણાવીને રદબાતલ જાહેર કરીએ છીએ." (પરિચ્છેદ ૨૦)

૭. સરન વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [એઆઈઆર ૧૯૮૦ એસસી ૮૨૦] માં સર્વોચ્ચ અદાલતે બંધારણની કલમ ૧૪ અને ૧૫માંથી આવતા આદેશને રેખાંકિત કર્યો હતો.

“કલમ ૧૪ અને ૧૫ની પ્રાથમિક અનિવાર્યતા સમગ્ર રાષ્ટ્રમાં શ્રેષ્ઠતા પ્રાપ્ત કરવા માટે સમાન તક છે અને આ આપણા સમય માટે સળગતું સુસંગતતા ધરાવે છે જ્યારે દેશ ધીમે ધીમે રાજકારણ, અર્થશાસ્ત્ર અને

શિક્ષણમાં "સાંકડી ઘરેલું દિવાલો દ્વારા ટુકડાઓમાં વહેંચાઈ રહ્યો છે", ઓછી અપીલ અને કુલ જુસ્સો સામે આત્મસમર્પણ કરીને અવિભાજિત સંકલિત ભારતની સ્થાપના વિશ્વાસને પૂર્વવત્ કરી રહ્યો છે.આપણા રાજકારણના સ્થાયી મૂલ્ય તરીકે મૂળભૂત બાબત એ છે કે દરેકને તેમના વ્યક્તિત્વની સંપૂર્ણ ક્ષમતાને ઉજાગર કરવાની સમાન તકની બાંધધરી છે.કોઈપણ, ગમે ત્યાં, નમ્ર હોય કે ઉચ્ચ, કૃષિ અથવા શહેરી, પુરુષ હોય કે સ્ત્રી, અને તેનો ધર્મ અથવા અધાર્મિકતા ગમે તે હોય, તેને સાંસ્કૃતિક વિકાસ, તાલીમ સુવિધા, વિશેષતા અથવા રોજગાર માટે કોઈપણ બિનસાંપ્રદાયિક શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમ અથવા શાળામાં પ્રવેશ માટે સમાન તક આપવામાં આવશે.'દરેક તેની ક્ષમતા અનુસાર વ્યાપક માન્યતા ધરાવે છે, અને તે એક સુખ, જોકે આમૂલ, મૂળભૂત છે કે, અનુકૂળ વાતાવરણને જોતાં, પ્રતિભા લગભગ સમાનરૂપે વહેંચાયેલી હોય છે અને દરેકને ટોચ પર પહોંચવાની સંભાવના હોય છે.પર્યાવરણીય અવરોધો મોટે ભાગે ઘણા નમ્ર મનુષ્યના 'આત્માના સહજ પ્રવાહને સ્થિર કરે છે' જેમની નિષ્ફળતા જન્મજાત નહીં પણ 'લાદવામાં' આવે છે.ભલે તે માનવ સમાનતાના બિનસાંપ્રદાયિક દ્રષ્ટિકોણથી હોય અથવા દરેકમાં દેવત્વની આધ્યાત્મિક આંતરદૃષ્ટિ હોય, તેના વિશિષ્ટ રંગ સાથે અંતર્ગત શ્રેષ્ઠતા સંપ્રદાય, સમાનતાના આપણા સિદ્ધાંતની વિરુદ્ધ છે.એટલા માટે 'કાયદાની સામે સમાનતા' ઉપરાંત 'સંપૂર્ણ વિકાસ માટે' કાયદાના સમાન

રક્ષણની ખાતરી આપવામાં આવે છે. તેમ છતાં, આપણા અપૂર્ણ સમાજમાં, સામાન્ય પ્રવેશ પરીક્ષાઓ જેવા કેટલાક ઉદ્દેશ્ય ધોરણો વ્યક્તિલક્ષી હેરફેર અથવા યુનિવર્સિટી મુજબની અસ્પષ્ટતા વિના, ગુણવત્તાને માપવા માટે સૂચવવામાં આવે છે.એક અર્થમાં, તે વિચારવું ખોટી મૂંઝવણ છે કે સમાનતા અને શ્રેષ્ઠતા વચ્ચે દુશ્મનાવટ છે, જો કે ઉપરછણી રીતે તેઓ સ્પર્ધાત્મક મૂલ્યો છે.લાંબા ગાળે, જ્યારે સમાજના દરેક સભ્યને આનુવંશિક અને પર્યાવરણીય રીતે પોતાની ક્ષમતા વિકસાવવા માટે સમાન તક મળશે, ત્યારે દરેક પોતાની રીતે પોતાની વિદ્યાશક્તિને સંપૂર્ણ રીતે પ્રગટ કરી શકશે.સાર્વત્રિક સમાન તક દ્વારા સાર્વત્રિક ઉત્કૃષ્ટતાની ફિલસૂફી અને વ્યવહારવાદ આપણી સંસ્કૃતિ અને બંધારણીય સંપ્રદાયનો એક ભાગ છે.”

(પેરા ૧૬)

૭.૧ તેમાં કોઈ તથ્ય નથી કે યોગ્યતા એ મુખ્ય વિચારણા છે અને તે ઉચ્ચ શિક્ષણ અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશમાં હાંસલ કરવાનો હેતુ છે.પ્રવેશ પ્રક્રિયામાં યોગ્યતાની પોતાની રીત હોય છે તે નિયમ એક સંપૂર્ણ નિયમ છે અને તમામ હિતધારકો અને સંબંધિત સત્તાવાળાઓએ આ નિયમનું કડક અને નિષેધ વિના પાલન કરવું જરૂરી છે.તેથી, વિદ્યાર્થીઓની માન્ય શ્રેણીઓ અથવા વર્ગોને પ્રવેશ માટે બેઠકોનો ક્વોટા આપવાના હેતુથી માન્યતા આપવામાં આવી શકે છે, પરંતુ

તે વર્ગની અંદર, તે ગુણવત્તાનો ક્રમ છે જે તેની રમત અને રીત હોવો આવશ્યક છે.

૭.૨ સુપ્રીમ કોર્ટ તેમજ આ અદાલતના નિર્ણયોના કાફલાઓમાં એવું લખવામાં આવ્યું છે કે ઉચ્ચ શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટે પસંદગીના માપદંડ માત્ર યોગ્યતા જ હોવા જોઈએ.આશા (સુપ્રા) માં એવું જોવા મળ્યું હતું કે,

“હકીકતમાં, યોગ્યતા, નિષ્પક્ષતા અને પારદર્શિતા એ આવા અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ માટેની પ્રક્રિયાની નૈતિકતા છે.જો બિનકાર્યક્ષમતા, અચોક્કસતા અથવા પ્રવેશની અયોગ્ય પદ્ધતિઓ દ્વારા ગુણવત્તાના નિયમને હરાવવામાં આવે તો આ અદાલત દ્વારા ઘડવામાં આવેલી અને રાજ્યો દ્વારા યોગ્ય રીતે સૂચિત કરવામાં આવેલી યોજનાનો ઉપહાસ થશે.એવી કોઈ પરિસ્થિતિ ન હોઈ શકે કે જ્યાં યોગ્યતાના નિયમ સાથે સમાધાન થઈ શકે.વર્તમાન કેસની હકીકતો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે યોગ્યતા એ આકસ્મિકતા રહી છે.આ અદાલત દ્વારા સતત લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણનો સંદર્ભ આપવો ઉપયોગી થશે કે આવા પ્રવેશ માટે માત્ર યોગ્યતા જ માપદંડ છે અને ગુણવત્તાની અવગણના માત્ર અસ્વીકાર્ય જ નથી પરંતુ કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ પણ છે.”

(પરિચ્છેદ ૨૧)

૭.૩ યોગ્યતા દ્વારા પસંદગી એ અનુસરવાના માપદંડ છે, પ્રવેશના નિયમોમાં, પ્રવેશ માટેના સ્ત્રોતોનું વર્ગીકરણ કરવું એ વાજબીપણું અને બિન-મનસ્વીપણાની કસોટીને સંતોષવી આવશ્યક છે. **માઈનર પી. રાજેન્દ્રન વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય [(૧૯૬૮) ૨ એસસીઆર ૭૮૬]** કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે મદ્રાસ રાજ્ય દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમો પર કાર્યવાહી કરી હતી, જેમાં પ્રથમ વર્ષના સંકલિત એમબીબીએસ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટે ઉમેદવારોની પસંદગી માટે જિલ્લા ધોરણે બેઠકો ફાળવવામાં આવી હતી. નિયમોને રદ કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચેના અવલોકનો કર્યા હતા કે જે કલમ ૧૪ની જરૂરિયાતની સાક્ષી આપે છે, જે સારી રીતે માન્ય છે.

“તે નકારી શકાય નહીં અને નકારી શકાય નહીં કે પસંદગીનો ઉદ્દેશ બે સ્ત્રોતોમાંથી શ્રેષ્ઠ સંભવિત પ્રતિભાને સુરક્ષિત કરવાનો છે જેથી દેશમાં શ્રેષ્ઠ સંભવિત ડોક્ટરો હોઈ શકે. જો તે હેતુ હોય, તો અરજદારો/અપીલકર્તા વતી દલીલ એ છે કે તે હેતુ સંભવતઃ જિલ્લા મુજબ બેઠકો ફાળવીને પૂર્ણ કરી શકાતો નથી. એ વાત સાચી છે કે કલમ ૧૪ વર્ગીકરણને પ્રતિબંધિત કરતી નથી, પરંતુ વર્ગીકરણ અને હાંસલ કરવાના હેતુ વચ્ચેના જોડાણના આધારે વર્ગીકરણને ન્યાયી ઠેરવવું પડશે, એમ ધારીને પણ કે પ્રાદેશિક વર્ગીકરણ વાજબી વર્ગીકરણ હોઈ શકે છે. જોકે હકીકત એ છે કે વર્ગીકરણ પોતે જ વાજબી છે, તે તેને ટેકો આપવા માટે પૂરતું નથી જ્યાં સુધી વર્ગીકરણ અને પ્રાપ્ત કરવાના હેતુ વચ્ચે જોડાણ ન

હોય. તેથી, વ્યાવસાયિક કોલેજોમાં પ્રવેશ માટે શ્રેષ્ઠ પ્રતિભા મેળવવાનો અમારો ઉદ્દેશ હોવાથી, જિલ્લા મુજબ બેઠકોની ફાળવણીનો હાંસલ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કોઈ વાજબી સંબંધ નથી.જો કંઈપણ હોય, તો આવી ફાળવણીના પરિણામે ઘણા કિસ્સાઓમાં હેતુ નાશ પામશે અને જો તે આવું હોય, તો વર્ગીકરણ, વાજબી હોય તો પણ, ભેદભાવમાં પરિણમશે, કારણ કે એક જિલ્લાના વધુ સારા લાયક ઉમેદવારોને નકારી શકાય છે જ્યારે અન્ય જિલ્લાના ઓછા લાયક ઉમેદવારોને બેમાંથી કોઈ એક સ્રોતમાંથી દાખલ કરી શકાય છે."

૭.૪ કાયદાની દરખાસ્ત પ્રિયા ગુપ્તા વિરુદ્ધ છત્તીસગઢ રાજ્ય [(૨૦૧૨) ૭ એસ. સી. સી. ૪૩૩], હર્ષાલી વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય [(૨૦૦૫) ૧૩ એસ. સી. સી. ૪૬૪], પ્રદીપ જૈન વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [૧૯૮૪ (૩) એસ. સી. સી. ૬૫૪], શરવન કુમાર વિરુદ્ધ આરોગ્ય સેવાઓના ડી. જી. [૧૯૯૩ પૂરક (૧) એસ. સી. સી. ૬૩૨], પ્રીતિ શ્રીવાસ્તવ વિરુદ્ધ એમ. પી. રાજ્યના નિર્ણયોમાંથી ઉદ્ભવે છે. [(૧૯૯૯) ૭ એસસીC ૧૨૦], ગુરુ નાનક દેવ યુનિવર્સિટી વિ. સૌમિલ ગર્ગ [૨૦૦૫ (૧૩) એસસીC ૭૪૯] અને એઈમ્સ સ્ટુડન્ટ્સ યુનિયન વિ. એઈમ્સ [(૨૦૦૨) ૧ એસસીC ૪૨૮].

૭.૫ ચિત્રા ઘોષ વિ. ભારત સંઘ [(૧૯૬૯) ૨ એસ. સી. સી. ૨૨૮] માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે સગીર પી. રાજેન્દ્રન (ઉપરોક્ત) કેસમાં આ આધાર પર નિર્ણયને અલગ પાડ્યો હતો કે વર્ગીકરણ, જિલ્લા મુજબ હોવા છતાં, જે હેતુ હાંસલ કરવા માંગવામાં આવ્યો હતો તેની સાથે વાજબી તર્કના આધારે કરવામાં આવ્યું હતું, તે સમર્થનને પાત્ર હતું.

૮. વિદ્વાન મહાધિવક્તાની રજૂઆતો સાથે વ્યવહાર કરતા, નિયમ ૭ (૧) સી (૪) નો મુદ્દો માત્ર એન.આર.આઈઝ માટે ચોક્કસ ટકાવારી બેઠકો નક્કી કરવાનો નથી, પરંતુ વિવાદ સંપૂર્ણપણે અલગ ક્ષેત્રમાં આવે છે. પ્રશ્ન એનઆરઆઈ બેઠકોની ફાળવણીની માન્યતા નથી, પરંતુ ઉપરોક્ત ક્વોટામાં પેટા-વર્ગીકરણ છે અને નિવાસસ્થાનના વિશેષ સંદર્ભના આધારે અને તેના આધારે એન.આર.આઈઝ વચ્ચે વિવિધ શ્રેણીઓ માટે જોગવાઈ છે. જ્યારે નિયમ ૭ (૧) સી (૪) માં પ્રવેશ માટે યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરવાના હેતુથી શ્રેણીઓ (એ), (બી), (સી) અને (ડી) ને "ગુજરાતનું નિવાસસ્થાન" હોય કે નહીં તે માપદંડ પર લાગુ કરે છે, ત્યારે તે અલગ રંગ, જટિલ અને સંદર્ભ ધારણ કરે છે. સોગંદનામા-ઈન-રિપ્લાયમાંથી જાણીતા મહાધિવક્તાએ રજૂઆત કરી હતી કે મધ્ય પ્રદેશ, કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ ચંદીગઢ, ઝારખંડ, પંજાબ જેવા અન્ય રાજ્યોએ પણ નિવાસસ્થાનના આધારે નિયમો બનાવ્યા છે. અન્ય રાજ્યો દ્વારા ઘડવામાં આવેલા અને તેના પર આધાર રાખેલા નિયમોના સંદર્ભમાં, કોર્ટ અન્ય રાજ્યોમાં

નિયમોના સંદર્ભમાં વિચારણા હેઠળના નિયમની માન્યતાને ધ્યાનમાં લઈ શકતી નથી.વિવાદિત નિયમ કલમ ૧૪ અને બિન-મનસ્વીપણાની જરૂરિયાતને પૂર્ણ કરે છે.

૮.૧ સંબંધ કેળવવા માટે નિયમમાં અધિવાસની વિભાવના દાખલ કરવામાં આવી છે તે દલીલ નિયમની કાનૂની માન્યતાને ન્યાય આપવાના હેતુથી સ્વીકારવા માટે ખૂબ સૈદ્ધાંતિક દરખાસ્ત છે, સિવાય કે રજૂઆત સ્વીકારવા માટે ખૂબ અસ્પષ્ટ છે.જ્યાં સુધી કહેવાનો સંબંધ છે કે N.R.Is નાણાં લાવશે જેનો ઉપયોગ તબીબી શિક્ષણના ધોરણો વગેરેના ઉત્થાન માટે કરવામાં આવશે, તે તમામ N. R. I. માટે એક સામાન્ય ઘટના છે, પછી ભલે તે ગુજરાતનો રહેવાસી હોય કે ન હોય અને ઉપરોક્ત પાસું અથવા વિવાદ ભાગ્યે જ પ્રતિવાદીઓના કેસને આગળ લઈ જાય છે.

૮.૨ વિદ્વાન મહાધિવક્તા દ્વારા લેવામાં આવેલા નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને, ધુમિત એમ. પટેલ (ઉપરોક્ત) માં ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ (પ્રવેશ નિયમન અને ફી નિર્ધારણ) નિયમો, ૨૦૦૮ના નિયમ ૬ના સંદર્ભમાં નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આ અદાલતની ખંડપીઠે બિન-સહાયિત તબીબી કોલેજો દ્વારા જિલ્લા મુજબ બેઠકોના આરક્ષણને સમર્થન આપ્યું હતું.તેણે તર્ક આપ્યો હતો કે તબીબી

કેન્દ્રની સ્થાપના ચોક્કસ જિલ્લાઓના વિવિધ પરોપકારી લોકોની મદદથી કરવામાં આવી હતી અને ચોક્કસ જિલ્લાઓની શાળાઓમાં લાયકાત ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓ માટે ચાર બેઠકો નક્કી કરવી એ અતાર્કિક અથવા કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન નથી.તે કિસ્સામાં, ટ્રસ્ટ ચોક્કસ જિલ્લાઓમાંથી આવતા વિદ્યાર્થીઓની શૈક્ષણિક જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરવાના હેતુ સાથે મેડિકલ કોલેજ ચલાવી રહ્યું હતું.

૮.૩ પાર્થ કેયુર પારિખ (ઉપરોક્ત) માં, "બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકો" ની વ્યાખ્યા કરતી ૨૦૦૭ના કાયદાની કલમ ૨ (i) તપાસ હેઠળ હતી.બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકોનો અર્થ એ હતો કે બિન-નિવાસી ભારતીયના શિક્ષણ હેતુ માટે બાળકો અથવા આશ્રિતોના બાળકો માટે ૧૫ ટકા બેઠકો અનામત રાખવામાં આવી હતી, જેમને વ્યાવસાયિક શિક્ષણ કોલેજો અથવા સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ આપવામાં આવતો હતો.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે, કાયદાની કલમ ૨ (i) એ એનઆરઆઈ બેઠકોને બિન-નિવાસી ભારતીયના શિક્ષણ હેતુ માટે વોર્ડ અથવા આશ્રિતોના બાળકો માટે અનામત બેઠકો તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરી છે. કાયદા અથવા નિયમોમાં એવું કંઈ નથી કે જે સૂચવે કે વિધાનસભા અથવા નિયમ બનાવનાર સત્તામંડળે એવા વિદ્યાર્થીઓને કોઈ ઉચ્ચ પસંદગી આપી હતી કે જેઓ પોતે એન.આર.આઈઝ હતા. અથવા એન.આર.આઈઝ ના બાળકો અથવા બાળકો માટે. ઉપરોક્ત બંને નિર્ણયોની હકીકતો અને સંદર્ભની પૃષ્ઠભૂમિ અલગ હતી.

૮.૪ વિશાખા તે મહેન્દ્ર પટેલની પુત્રી (ઉપરોક્ત)માં નિર્ણય એમ.બી.બી.એસ./બી.ડી.એસ. માં પ્રવેશ માટેના નિયમોના નિયમ ૫ (૧) અને ૫ (૨) ના અધિકારો સાથે વ્યવહાર કર્યો હતો. જે વિદ્યાર્થીઓએ ગુજરાતની શાળામાંથી ૧૨મા ધોરણની પરીક્ષા પાસ કરી હોય તેઓ પ્રવેશ માટે પાત્ર રહેશે.આ પડકાર અપીલકર્તાઓની દલીલ પર આધારિત હતો કે નિયમ કલમ ૧૫નું ઉલ્લંઘન કરે છે કારણ કે તે સશસ્ત્ર દળોમાં સેવા આપતા મૂળ ગુજરાતના વ્યક્તિઓના બાળકોને આઈ. એ. એસ. અધિકારીઓની સમકક્ષ છૂટનો લાભ આપતો નથી.કોર્ટે પડકારને નકારી કાઢ્યો હતો અને એવું માન્યું હતું કે તે નિયમ અખિલ ભારતીય પ્રવેશ પરીક્ષા દ્વારા ૧૫ ટકા ક્વોટા ભરવા માટે પ્રદાન કરે છે.દિનેશકુમાર (II) વિરુદ્ધ મોતીલાલ નહેરુ કોલેજ [(૧૯૮૬) ૩ એસ. સી. સી. ૭૨૭] માં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદા અનુસાર ૮૫ ટકા સુધી આરક્ષણને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.

૮.૫ શીતલ ચશવંતકુમાર (ઉપરોક્ત) નો નિર્ણય પ્રતિવાદીઓને કોઈ પણ રીતે મદદ કરતો નથી.તેમાં, કોર્ટે શોધી કાઢ્યું હતું કે ગુજરાત વ્યાવસાયિક તબીબી શિક્ષણ અભ્યાસક્રમો (પ્રવેશ અને ફીની ચુકવણીનું નિયમન) (સુધારા) નિયમો, ૨૦૧૩ના નિયમ ૫ (૧) દ્વારા કરવામાં આવેલા વર્ગીકરણમાં એક સમજી શકાય તેવો તફાવત અને સાંઠગાંઠ છે, જે ગુજરાત રાજ્યમાં આવેલી શાળામાંથી ૧૨મા ધોરણની પરીક્ષા પાસ કરનારા વિદ્યાર્થીઓને ૮૫ ટકા બેઠકો

પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.આ વર્ગીકરણ ગુજરાત રાજ્યમાં વિદ્યાર્થી સમુદાયને શિક્ષણ આપવા માટે યોગ્ય તક પૂરી પાડવાના હેતુથી કરવામાં આવ્યું હતું.આ નિયમમાં (એ) થી (ડી) ની શ્રેણીઓ પૂરી પાડતી આવી કોઈ સમજી શકાય તેવી તફાવતની સ્પષ્ટ ગેરહાજરી છે.નિયમ ૭ (૧) સી (૪) તર્ક પૂરો પાડવામાં ખરાબ રીતે નિષ્ફળ જાય છે.જ્યારે બિન-નિવાસી ભારતીય શ્રેણીને નિવાસસ્થાનની અપ્રસ્તુત વિભાવનાના આધારે વધુ પેટા-વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે ત્યારે તે વાજબી નથી.

૯. રાધે શ્યામ સિંહ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા [એઆઈઆર ૧૯૯૭ એસસી ૧૬૧૦] નો કેસ અખિલ ભારતીય સેવાઓમાં ભરતીના સંબંધમાં હતો.જોકે સેવા ન્યાયશાસ્ત્રના ક્ષેત્રમાં, તેમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંત વર્તમાન કેસની હકીકતોને સમાન બળ સાથે લાગુ પડે છે.તેમાં, કર્મચારી પસંદગી સમિતિ દ્વારા જાહેરાત અનુસાર વિવિધ હોદ્દાઓ માટેની પસંદગી પ્રક્રિયા જાહેરાતના ફક્ત ૧૬માં નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર ઝોનલ ધોરણે હાથ ધરવામાં આવી હતી.અદાલતે એવું માન્યું હતું કે વિવિધ ઝોનમાંથી ભરતી કરવાની પદ્ધતિ ભેદભાવપૂર્ણ છે.એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે ભરતીનો હેતુ અને ઉદ્દેશ યોગ્ય અને શ્રેષ્ઠ ઉમેદવારોની પસંદગી કરવાનો છે અને આવા હેતુ તમામ ઝોનના સફળ ઉમેદવારોની સામાન્ય પસંદગી યાદી બનાવીને જ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.જો ઝોન મુજબ પસંદગી કરવામાં આવે તો, સર્વોચ્ચ અદાલતે જણાવ્યું હતું કે, કેટલાક ઝોનમાં હાજર રહેલા અને

અન્ય ઝોનમાંથી પસંદ કરાયેલા કરતા વધુ ગુણ મેળવનારા વિવિધ ઉમેદવારો તેમની પસંદગીથી વંચિત રહેશે, પરિણામે અન્યાય અને ભેદભાવ થશે.એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે ઝોન મુજબની પસંદગીની પ્રક્રિયા અને હાંસલ કરવાના ઉદ્દેશ્ય, એટલે કે શ્રેષ્ઠ ઉમેદવારોની પસંદગી વચ્ચે કોઈ જોડાણ અસ્તિત્વમાં નથી.જ્યારે પ્રક્રિયામાં વધુ ગુણ મેળવનાર ગુણવાન ઉમેદવાર કરતાં ઓછા ગુણ ધરાવતા ઉમેદવારની પસંદગીની યોગ્યતાનું અવમૂલ્યન થાય છે, ત્યારે પરિણામે સમાન ગુણ માટે સમાન તકના નિયમનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવશે.

૯.૧ પ્રશ્ન અનિવાર્યપણે પ્રવેશ માટેના સ્ત્રોતો અથવા વર્ગોને યોગ્ય રીતે ઓળખવા અને લાગુ કરવાનો છે.જો સ્ત્રોતો પ્રાદેશિક અથવા ભૌગોલિક અથવા અન્ય વાજબી ધોરણે હોવા છતાં, જો તેમને યોગ્ય રીતે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે અને યોગ્ય રીતે ઓળખવામાં આવે, તો અદાલતો વર્ગીકરણ કરવાની રીત અને પદ્ધતિમાં દખલ કરશે નહીં.વાજબી આધાર સૂચવે છે કે તે મનસ્વી અથવા કાલ્પનિક નથી.તેનો અર્થ એ છે કે વર્ગીકરણ ઇચ્છિત વર્ગીકરણ દ્વારા પ્રાપ્ત કરવાના હેતુ સાથે ન્યાયી, તર્કસંગત અને સમજી શકાય તેવો સંબંધ ધરાવે છે.સમાનતા કલમના આદેશને નુકસાન પહોંચાડતા સ્ત્રોતોનું વર્ગીકરણ, વર્ગીકરણ અથવા ઓળખ માન્ય રહેશે નહીં.

૯.૨ પ્રવેશના હેતુ માટે યોગ્યતાના માપદંડનું પાલન કરવું એ પોતે જ સમાનતાની કલમ અને કલમ ૧૪ના સિદ્ધાંતોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરે છે.તમામ પ્રવેશોમાં, ખાસ કરીને ઉચ્ચ અભ્યાસક્રમોમાં, જે ઉદ્દેશ હાંસલ કરવાનો છે તે મેરિટ ક્રમ જાળવી રાખવાનો છે.તેથી, કાયદા અથવા નિયમોની જોગવાઈઓમાંથી વહેતા કોઈપણ નિયમ અથવા પદ્ધતિ કે જે યોગ્યતા પસંદગી સાથે સમાધાન કરવાની વૃત્તિ ધરાવે છે, તેને પ્રાપ્ત કરવાના હેતુ સાથે તર્કસંગત જોડાણ હોવાનું કહી શકાતું નથી.કોઈપણ વર્ગીકરણ કે જે માપદંડ તરીકે યોગ્યતા માટેના હિસાબને નકારી કાઢે છે તે સમજી શકાય તેવા તફાવત પર આધારિત હોવાનું કહી શકાતું નથી.

૯.૩ નિયમમાં કલ્પના કરાયેલ કલમો (એ), (બી), (સી) અને (ડી) ખરેખર વિચારણાઓના ક્ષેત્રોને એવી રીતે તૈયાર કરે છે કે તે વિવિધ શ્રેણી-ક્ષેત્રોમાંથી પ્રવેશ માટે ઉમેદવારોની યોગ્યતા ચાલી તૈયાર કરીને.આ રીતે તૈયાર કરવામાં આવેલી શ્રેણીઓ વિવિધ પ્રકૃતિના ખ્યાલો-"બિન-નિવાસી ભારતીય" અને "ગુજરાતનું નિવાસસ્થાન" ને એકસાથે જોડવાના ગેરલાભથી પીડાય છે, જેનાથી રહેઠાણના આધારે જથ્થાબંધ આરક્ષણની જોગવાઈ થાય છે, જે નિવાસસ્થાનનું માપદંડ છે.

૯.૪ જો શ્રેણીઓ (એ) થી (ડી) તેમની સ્થિતિ અનુસાર સંચાલિત થાય છે, તો તેઓ બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકોમાં ઉમેદવારોની યોગ્યતા સાથે છેડછાડ કરવા માટે બંધાયેલા છે. શ્રેણી (એ) માં આવતા વિદ્યાર્થીને "ગુજરાતમાં વસવાટ કરો છો" હોવાના આધારે તે ઓછી ગુણવાન હોવા છતાં, વધુ ગુણ મેળવનાર, પરંતુ શ્રેણી (બી) માં આવતા વિદ્યાર્થી પર કૂચ કરશે, વગેરે. તેથી શ્રેણીઓને પસંદગીના ક્રમ તરીકે સ્ટાઈલ કરવી એ આંખ ધોવા જેવું છે. આ નિયમ જે પ્રદાન કરે છે તે રહેઠાણની જરૂરિયાત પર આધારિત જથ્થાબંધ આરક્ષણ છે, જે તેના અંતિમ વિશ્લેષણમાં તબીબી અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશમાં અન્યથા સર્વોપરી માનવામાં આવતા ગુણવત્તાના માપદંડને અસર કરે છે.

૧૦. ઉપરોક્ત સ્થિતિ અને માપદંડો પર ચકાસાયેલ નિયમ ૭ (૧) સી (જ) બંધારણની કલમ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરે છે. આ નિયમ ગેરવાજબી અને અતાર્કિક છે. મેરિટ લિસ્ટના ક્રમની તૈયારી અને નિર્ધારણ માટે નિયમમાં ઉલ્લેખિત શ્રેણીઓ (એ), (બી), (સી) અને (ડી) ને કોઈપણ સમજી શકાય તેવા તફાવત પર આધારિત ન કહી શકાય. તેઓ એન.આર.આઈઝ ના એક સજાતીય વર્ગને પેટા-વિભાજિત કરે છે અને એઅ.આર.આઈ. ક્વોટાની બેઠકોને શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરે છે જે યોગ્યતાને નબળી પાડવાના ચોક્કસ વલણ સાથે અથડાય છે. વર્ગીકરણ (એ) થી (ડી) નો આધાર, એટલે કે નિવાસસ્થાન, એન. આર. આઈ. શ્રેણીના સીટ ક્વોટાની સાથે માત્ર ખોટી રીતે મેળ ખાતો નથી, પરંતુ તે

અભ્યાસક્રમોમાં વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ માટે યોગ્યતાના ઇચ્છિત ક્રમની સરખામણીમાં તોફાની રીતે કામ કરે છે. પ્રશ્નમાં રહેલો નિયમ અને તેમાંની શ્રેણીઓ કૃત્રિમ પ્રકૃતિના છે અને તેમની અસરમાં મનસ્વી છે, જે એન. આર. આઈ. શ્રેણીની બેઠકોમાં વિદ્યાર્થીઓને તેમની વચ્ચે યોગ્યતા ક્રમ જાળવીને પ્રવેશ આપવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કોઈ તર્કસંગત જોડાણ ધરાવતો નથી.

૧૦.૧ જ્યારે નિયમ અમલમાં આવશે, ત્યારે શ્રેણી (એ) માં પ્રવેશ પહેલા અને પ્રાધાન્યમાં સમાપ્ત થઈ જશે.તે એવી પરિસ્થિતિ છોડી દેશે કે જ્યાં આપેલ સંજોગોમાં, વિદ્યાર્થીઓ ઓછા ગુણવાન પરંતુ શ્રેણી (એ) માં વર્ગીકૃત, સંપૂર્ણ રીતે પ્રવેશ મેળવી શકે છે, જો કે (બી), (સી) અથવા (ડી) હેઠળ વર્ગીકૃત થયેલા વિદ્યાર્થીઓ, જો તેઓ ગુણવત્તામાં ઊંચા હોય તો પણ, પ્રવેશ ગુમાવવાનું નિશ્ચિત કરશે.આ તેમની કામગીરી પર સંબંધિત વર્ગો માટે સાચું રહેશે.જો કે એન. આર. આઈ. ની બેઠકો મેળવવા ઇચ્છતા ઉમેદવાર બિન-નિવાસી ભારતીયોના એક સમાન વર્ગના હોવા છતાં, આ એક વર્ગના પેટા-વર્ગીકરણના પરિણામે વિદ્યાર્થીને સમાન રીતે સ્થિત અને સમાન વર્ગના અન્ય વિદ્યાર્થી સામે ભેદભાવ કરતી યોગ્યતા-સૂચિની મનસ્વી કામગીરીમાં પરિણમશે.તે ઓછા ગુણવાન વિદ્યાર્થી સામે ગુણવાન વિદ્યાર્થી સાથે કરવામાં આવતા સ્પષ્ટ ભેદભાવ તરફ દોરી જશે.

૧૧. જ્યારે ઉપરોક્ત સ્થિતિ પ્રવેશ માટે યોગ્યતા સૂચિનો ક્રમ તૈયાર કરવા માટે પૂરી પાડવામાં આવેલી શ્રેણીઓના સંદર્ભમાં પ્રશ્નમાં નિયમના સંદર્ભમાં પ્રાપ્ય સ્થિતિ છે, ત્યારે આ અદાલત જાગૃત છે કે કાયદા અથવા નિયમની જોગવાઈને શક્ય હોય ત્યાં સુધી ગેરબંધારણીય જાહેર કરવાથી બચાવવી જોઈએ.કોર્ટ એ પાસા પર પણ જાગૃત છે કે જ્યારે વર્તમાન શૈક્ષણિક વર્ષ માટે સંબંધિત અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ તેના દરવાજા પર છે, ત્યારે નિયમને રદ કરવાથી પ્રવેશની પ્રક્રિયામાં વિલંબ થઈ શકે છે અને વિદ્યેષ પડી શકે છે અને પરિણામે વિદ્યાર્થી સમુદાય માટે અસ્તવ્યસ્ત પરિસ્થિતિ તરફ દોરી જાય છે.

૧૨. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ નિયમને વાંચવા અંગે પ્રતિવાદીઓ વતી ઉઠાવવામાં આવેલી વૈકલ્પિક દલીલ પર કોર્ટ દ્વારા આતુરતાથી વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં કાયદાની જોગવાઈ અથવા ગૌણ કાયદાના ક્ષેત્રમાં કોઈ નિયમમાં વિધાનસભા અથવા નિયમ બનાવતી સત્તા તરફથી અનિચ્છનીય ચૂક હોય, જે નિયમને વાંચીને અથવા વાંચીને વાજબી રીતે પૂરી પાડી શકાય છે, પરંતુ અન્યથા જોગવાઈ અથવા નિયમમાં ફેરફાર કર્યા વિના.

૧૨.૧ ડી. ટી. સી. વિરુદ્ધ મજૂર કોંગ્રેસ [૧૯૯૧ સપ (૧) એસ. સી. સી. ૬૦૦] માં સુપ્રીમ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું.

“આમ તે સ્પષ્ટ છે કે કાયદાને નીચે વાંચવાનો અથવા ફરીથી ગોઠવવાનો સિદ્ધાંત મર્યાદિત પરિસ્થિતિઓમાં લાગુ કરી શકાય છે.તેનો ઉપયોગ આવશ્યકપણે, સૌપ્રથમ, તેની ગેરબંધારણીયતાને કારણે કાયદાને નાબૂદ થવાથી બચાવવા માટે થાય છે.તે સિદ્ધાંતનું વિસ્તરણ છે કે જ્યારે બે અર્થઘટનો શક્ય હોય—એક તેને બંધારણીય બનાવે છે અને બીજું તેને ગેરબંધારણીય બનાવે છે, ત્યારે પહેલાને પ્રાધાન્ય આપવું જોઈએ.બંધારણીયતા ક્યાં તો કાયદાને અમલમાં મૂકવાની વિધાનસભાની અક્ષમતામાંથી અથવા બંધારણની કોઈપણ જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનમાંથી ઉદ્ભવી શકે છે.બીજી પરિસ્થિતિ જે તેની સહાયની માંગણી કરે છે તે છે જ્યાં કાયદાની જોગવાઈઓ અસ્પષ્ટ અને અસ્પષ્ટ હોય છે અને કાયદાના ઉદ્દેશ, જે સંદર્ભમાં જોગવાઈ થાય છે અને જે હેતુ માટે તે કરવામાં આવે છે તેમાંથી વિધાનસભાના હેતુઓને એકત્રિત કરવાનું શક્ય છે.જો કે, જ્યારે જોગવાઈ ચોક્કસ અને અસંદિગ્ધ ભાષામાં કરવામાં આવે છે અને તેનો ઈરાદો સ્પષ્ટ હોય છે, ત્યારે તેને સુધારવા અથવા વાળવાની મંજૂરી નથી, પછી ભલે તે યોગ્ય કારણ અને અંતઃકરણ સાથે સુસંગત હોય. આવા સંજોગોમાં, અદાલત માટે કાયદાનું પુનર્નિર્માણ કરવું શક્ય નથી.તેની એકમાત્ર ફરજ એ છે કે તેને રદ કરવામાં આવે અને જો તે ઈચ્છે તો તેમાં સુધારો કરવા માટે તેને વિધાનસભા પર છોડી દેવામાં આવે.(પેરા ૨૫૫)

૧૨.૨ કલકત્તામાં ગુજરાતી એજ્યુકેશન સોસાયટી વિરુદ્ધ કલકત્તા મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન.[(૨૦૦૩) ૧૦ એસ. સી. સી. ૫૩૩], સર્વોચ્ચ અદાલતે "નીચે વાંચવાના" નિયમ વિશે નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું:

“કાયદાની જોગવાઈને "વાંચવાનો" નિયમ હવે સારી રીતે ઓળખાય છે.તે એક અલગ નામમાં સુમેળભર્યા બાંધકામનો નિયમ છે.તેને વ્યવહારુ બનાવવા માટે કડવાશને સરળ બનાવવા અથવા કાયદામાં જોવા મળતી કચલીઓને ઈસ્ટ્રી કરવા માટે તેનો આશરો લેવામાં આવે છે.જો કે, "નીચે વાંચવું" ની આડમાં, તેમાં ન મળતા શબ્દો અને અભિવ્યક્તિઓ વાંચવા માટે તે ખુદ્દું નથી અને આમ એક પ્રકારનો ન્યાયિક કાયદો બનાવવાનું સાહસ કરે છે.નીચે વાંચવાના નિયમનો ઉપયોગ કોઈ ચોક્કસ જોગવાઈને વ્યવહારુ બનાવવા અને તેને કાયદાની અન્ય જોગવાઈઓ સાથે સુમેળમાં લાવવાના મર્યાદિત હેતુ માટે થવો જોઈએ.તેનો ઉપયોગ કાયદાની યોજનાને ધ્યાનમાં રાખીને અને તેના હેતુને પૂર્ણ કરવા માટે કરવામાં આવે છે.”

(પેરા-૩૫)

૧૨.૩ સભ્ય, કિશોર ન્યાય બોર્ડ [(૨૦૧૪) ૮ એસ. સી. સી. ૩૯૦] દ્વારા સુબ્રમણ્યમ સ્વામી વિરુદ્ધ રાજુમાં વાંચનના સિદ્ધાંતને પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે કોર્ટે કાયદાને શાબ્દિક રીતે પ્રથમ

વખતમાં જ વાંચવો જોઈએ.જો આવા વાંચન અને સમજણ પર ગેરબંધારણીયતાની ખામી આકર્ષિત થાય છે, તો કોર્ટે તપાસ કરવી જોઈએ કે શું કોઈ અનિરૂપનીય કાયદાકીય ચૂક થઈ છે કે કેમ.જો આવા ઇરાદાને બાંહેધરી આપ્યા વિના વ્યાજબી રીતે ગર્ભિત કરી શકાય, તો કાયદાકીય કવાયત શું હશે, તેને ગેરબંધારણીયતાથી બચાવવા માટે કાયદાને વાંચી શકાય છે.

૧૩. વર્તમાન કેસમાં, જ્યાં સુધી નિયમ ૭ (૧) સી (૪) નો સંબંધ છે, તે કોઈ પણ અસ્પષ્ટતા બુક કરતું નથી, તેમાં કોઈ પણ હેતુપૂર્વકની કાયદાકીય અવગણના નથી.શ્રેણીઓ (એ), (બી), (સી) અને (ડી) અને યોગ્યતા તૈયાર કરવા માટેની જોગવાઈનો ક્રમ નિયમ બનાવનાર સત્તાધિકારી દ્વારા સ્પષ્ટ રીતે કલ્પના કરવામાં આવ્યો છે.નિયમને વાંચવો ન તો શક્ય છે અને ન તો શક્ય છે, કારણ કે, તેને વાંચવા માટે, નિયમને તેના લખાણ અને ભાષામાં જાળવી રાખવો પડશે, અને તેનો અર્થ પૂરો પાડવો પડશે જેથી મનસ્વીતા અને અતાર્કિકતાના તત્વને દૂર કરી શકાય.નિયમને વાંચવાનો કોઈપણ પ્રયાસ નિયમને ફરીથી લખવા સમાન હશે.એવી કોઈ કલ્પનાશીલ રીત નથી કે જેના દ્વારા નિયમ વાંચી શકાય અથવા તેમાં કંઈક વાંચી શકાય.આવી કવાયત કાયદાકીય કવાયતની પ્રકૃતિમાં હશે અને તે સ્વીકાર્ય નથી.

૧૪. તે પણ એક સામાન્ય સિદ્ધાંત છે કે વિભાજનના સિદ્ધાંતને લાગુ કરીને જો કાયદો અથવા નિયમની જોગવાઈને તેના બાકીના ભાગ માટે તેની બંધારણીયતા માટે બચાવી શકાય, તો જોગવાઈ અથવા નિયમને ભાગ, ભાગ, શબ્દો અથવા શબ્દના જૂથથી દૂર કરીને જે મનસ્વીપણાની ઉત્પત્તિ છે અને જેના કારણે જોગવાઈ અતાર્કિકતાના સંપર્કમાં આવે છે અને તે જે હેતુ હાંસલ કરવા માંગે છે તેનાથી વિચલિત થાય છે. અર્થઘટનની પ્રક્રિયાને મનસ્વીપણાની અંતિમ ખામીને દૂર કરવાની સર્જનાત્મક પ્રક્રિયા તરીકે જોવામાં આવે છે. આપેલ કિસ્સામાં, અર્થઘટનની પ્રક્રિયામાં આંશિક રીતે નીચે ફેંકવું અને ત્યાં કીઝને ઇસ્ત્રી કરવી શામેલ હોઈ શકે છે.

૧૫. સુરેશ કુમાર કૌશલ વિરુદ્ધ નાઝ ફાઉન્ડેશન [(૨૦૧૪) ૧ એસ. સી. સી. ૧] માં જોકે સંદર્ભમાં વિવિધ કાયદાની બંધારણીયતાની તપાસ કરતી વખતે, એટલે કે, દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૭૭, આ શબ્દોમાં વિભાજનશીલતાના સિદ્ધાંતના સિદ્ધાંત પર જણાવ્યું છે – "વિભાજનશીલતાનો સિદ્ધાંત એ સુનિશ્ચિત કરવા માંગે છે કે કાયદાનો માત્ર તે જ ભાગ જે ગેરબંધારણીય છે તે રીતે જાહેર કરવામાં આવે અને બાકીનો ભાગ સાચવવામાં આવે. આ સિદ્ધાંત કાયદાની યોજના અને હેતુ અને વિધાનસભાના હેતુને ધ્યાનમાં રાખીને લાગુ થવો જોઈએ અને જ્યાં બંને ભાગો એકબીજા સાથે અવિભાજ્ય રીતે ભળી ગયા હોય ત્યાં ટાળવા જોઈએ.

૧૫.૧ મહારાવ સાહિબ શ્રી ભીમ સિંહજી વિરુદ્ધ ભારત સંઘ [(૧૯૮૧) ૧ એસ. સી. સી. ૧૬૬] માં સર્વોચ્ચ અદાલતે જણાવ્યું હતું કે, "અર્થઘટન દ્વારા કાયદાને ટકાવી રાખવો એ નિયમ છે. દરેક શંકાસ્પદ કાયદાને જોઈને ગોળી ચલાવવામાં ટ્રિગર-પુશ થવું એ ન્યાયિક કાયદેસરતા છે."

૧૬. જો નિયમને નીચે વાંચવો શક્ય ન હોય, તો કોર્ટ પણ નિયમના એક ભાગને અમાન્ય હોવાનું જણાય ત્યાં સુધી રદ કરીને તેને માન્ય રાખવાની કોશિશ કરશે. જો કે, આમ કરતી વખતે કોર્ટે નિયમના કપાયેલા ભાગની કામગીરી વિશે સ્પષ્ટતા કરવાની જરૂર છે અને તે સુનિશ્ચિત કરવાની જરૂર છે કે તે બિન-કાર્યાત્મકતામાં પરિણમે નહીં.

૧૭. નિયમ ૭ (૧) સી (૪) માં અંતિમ ગેરલાભ એ બિન-નિવાસી ભારતીય બેઠકોની શ્રેણીમાં રાજ્યના નિવાસસ્થાનની વિભાવનાની રજૂઆત છે. અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, જો નિવાસના માપદંડના સંદર્ભમાં નિયમને સંચાલિત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે અને યોગ્યતા ક્રમ (એ) થી (ડી) શ્રેણીઓ હેઠળ તે અનુસાર તૈયાર કરવામાં આવે, તો મનસ્વીતા આવે છે અને યોગ્યતા ક્રમમાં કોઈપણ તર્કસંગતતા વિના છેડછાડ થાય છે. વિચારણા હેઠળના નિયમ તેના ભાગ માટે કાપી નાખવામાં સક્ષમ છે જે ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ મનસ્વીતા અને અતાર્કિકતાથી પીડાય છે.

૧૮. કાયદાની ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને અને પ્રશ્નમાં રહેલા નિયમમાં રહેઠાણના માપદંડ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને, તે નિયમ ૭ (૧) સી (જ) ને તેના અમલમાં મનસ્વી બનાવવાનું મૂળ કારણ છે, જ્યાં સુધી તે રાજ્યના રહેઠાણને આધાર તરીકે પ્રદાન કરે છે અને આગળ તે માપદંડ પર ઘડવામાં આવેલી શ્રેણીઓ પૂરી પાડે છે કે જે તે ક્રમમાં યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરવા માટે કલમ ૧૪નું ઉદ્ધંધનકારી જાહેર કરવામાં આવે છે અને સત્તાધિકારથી બહાર છે.

૧૯. ગુજરાતમાં રહેઠાણના ઉપરોક્ત માપદંડને શ્રેણીઓ (એ), (બી), (સી) અને (ડી) માં આવતા "જેઓ ગુજરાતના રહેઠાણ છે" તે શબ્દોને હટાવીને દૂર કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

૧૯.૧ નિયમના અગાઉના ભાગમાં, "નીચેની વસ્તુ (એ) સામે દર્શાવેલ શબ્દોનો સમૂહ પહેલા ગણવામાં આવશે અને ત્યારબાદ વસ્તુ (બી), (સી) અને (ડી) સામે દર્શાવેલ યોગ્યતા યાદીમાં આવતા ઉમેદવારોને પણ અનુક્રમે ગણવામાં આવશે".

૧૯.૨ આ નિયમને ઉપર દર્શાવેલ હદ સુધી અધિકારથી બહાર જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.

૧૯.૩ બાકીનો નિયમ જાળવી શકાય છે અને સંબંધિત શ્રેણીના અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ આપવાના હેતુ માટે માન્ય છે.

૧૯.૪ જ્યારે નિયમ ૭ (૧) સી (૧) ની કામગીરીની વધુ તપાસ કરવામાં આવશે, ત્યારે પરિણામી અસર એ થશે કે કલમ (એ) અને (બી) તેમજ કલમ (સી) અને (ડી) એ જ પેટા-વર્ગીકૃત ક્ષેત્રમાં કામ કરશે. વધુમાં, એક જ વર્ગના વિદ્યાર્થીઓ માટે બે કલમો ન હોઈ શકે. જે ક્ષણે કલમ (એ) અને કલમ (સી) પોતપોતાના ક્ષેત્રમાં અમલમાં આવશે, તે ક્ષણે કલમ (બી) અને કલમ (ડી) "જેઓ ગુજરાતનો રહેવાસી નથી" એવા શબ્દો વિના નિર્રર્થક થઈ જશે. ઉપરોક્ત ઘોષણા અને નિર્દેશની આવશ્યક અસર તરીકે, તે ક્રમમાં યોગ્યતા યાદી તૈયાર કરવા અને તેને સંચાલિત કરવાના હેતુથી નિયમમાં પ્રદાન કરવામાં આવેલી શ્રેણીઓ (એ) થી (ડી) નાબૂદ થઈ જશે અને નિયમના ક્ષેત્રમાંથી અદૃશ્ય થઈ જશે.

૧૯.૫ કલમ (એ) અને (સી) ના બાકીના ભાગને ગેરબંધારણીય અને તેથી રદબાતલ ઠેરવવામાં આવ્યો હતો. ઉપરોક્ત જરૂરિયાત અને કલમ (બી) અને કલમ (ડી) ની કામગીરીને ધ્યાનમાં રાખીને, તે વધુ અવલોકન કરવામાં આવે છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે કલમ (બી) અને (ડી) બિનજરૂરી રહેશે અને

બંધારણની કલમ ૧૪ ની કસોટીને પૂર્ણ કરશે નહીં અને તેથી તેને સત્તાથી બહાર અને ગેરબંધારણીય જાહેર કરવામાં આવે છે.

૧૯.૬ અહીં ઉપર જે ધારવામાં આવ્યું છે તેની અસર એ થશે કે નિયમ ૭ (૧) સી (૪) (i), ભાગને બાકાત રાખીને, નીચે મુજબ રહેશે "(૪)... (i) જે ઉમેદવાર બિનનિવાસી ભારતીય છે અને તે પણ ઉમેદવાર કે જેના માતાપિતા અને તેના/તેણીના માતાપિતાની ગેરહાજરીમાં, તેના/તેણીના કાનૂની વાલી કે જે બિનનિવાસી ભારતીય છે, તેને બિનનિવાસી ભારતીય બેઠકો આપવામાં આવશે, જો ખાલી રહે તો, મેરિટ લિસ્ટમાં એનઆરઆઈ પર નિર્ભર ઉમેદવારને ઓફર કરવામાં આવશે".નિયમ ૭ (૧) સી તેના ઉપરોક્ત સિવાયના અન્ય તમામ ભાગો માટે કાર્યરત રહેશે.

૧૯.૭ વધુમાં એવું માનવામાં આવે છે કે કલમ (એ) અને કલમ (સી) માં "જેઓ ગુજરાતના રહેવાસી છે" શબ્દોના જૂથ અને કલમ (બી) અને કલમ (ડી) માં "જેઓ ગુજરાતના રહેવાસી નથી" શબ્દોના જૂથને હટાવવાને ધ્યાનમાં રાખીને, કલમ (બી) એક કલમ (ડી) ના બાકીના ભાગમાં કોઈ કાર્યકારી અસરકારકતા નહીં હોય અને તે બિનજરૂરી રહેશે, તેથી તેમની કાર્યક્ષમતા નહીં હોય.પરિણામે, નિયમ ૭ (૧) સી (૪) તેની નીચેની કલમો માટે માન્ય રહેશે –

(અ) વાસ્તવિક એન. આર. આઈ. ની યોગ્યતા યાદી,

(સી) આશ્રિત એન. આર. આઈ. ની યોગ્યતા યાદી.

૨૦. એન. આર. આઈ. ની શ્રેણીમાં વ્યાવસાયિક તબીબી શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશ નિયમ ૭ (૧) સી (જ) સહિત વર્તમાન નિયમો હેઠળ સંચાલિત કરવામાં આવશે, સિવાય કે તેનો જે ભાગ રદ કરવામાં આવ્યો હોય અને તેને ઉપર મુજબ અધિકારથી બહાર જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય.પ્રતિવાદીઓને શૈક્ષણિક વર્ષમાં વિલંબ કર્યા વિના ઉપરોક્ત ઘોષણાઓ અને નિર્દેશોના પ્રકાશમાં પ્રવેશ પ્રક્રિયા શરૂ કરવા અને પૂર્ણ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૨૧. અરજીને શરતોમાં અને ઉપરની હદ સુધી મંજૂરી છે.તે મુજબ રૂલને એબસોલ્યુટ બનાવવામાં આવે છે.ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર નથી.

(જયંત પટેલ, કાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયાધીશ)

(એન.વી.અન્જારીયા, ન્યાયમુર્તિ.)

આગળનો આદેશ

ચુકાદાની જાહેરાત પછી, શ્રી ત્રિવેદી વિદ્વાન મહાધિવક્તાએ પ્રાર્થના કરી હતી કે આ ચુકાદાની કાર્યવાહી થોડા સમય માટે સ્થગિત કરવામાં આવે જેથી રાજ્ય આ

બાબતને ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ લઈ જઈ શકે.એવું લાગે છે કે અરજી પેર્સિડગ, ૦૨.૦૭.૨૦૧૫ તારીખના વચગાળાના આદેશ દ્વારા, નિયમ સંપૂર્ણપણે રોકવામાં આવ્યો હતો.વર્તમાન ચુકાદા દ્વારા, નિયમને માન્ય ગણવામાં આવે તે હદ સુધી જાળવવામાં આવે છે.વધુમાં, આ બાબત તબીબી ફેકલ્ટીમાં પ્રવેશ પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત છે અને તેને વિલંબિત ન કરવી જોઈએ, નહીં તો તે સંબંધિત વિદ્યાર્થીઓ માટે શૈક્ષણિક વર્ષનો બગાડ કરી શકે છે.તેથી, ઉપરોક્ત પ્રાર્થના સ્વીકારવામાં આવતી નથી.

(જયંત પટેલ, કાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયમુર્તિ)

(એન.વી.અન્જારીયા, ન્યાયમુર્તિ)

વિષય:—મેડિકલ અભ્યાસક્રમોમાં એન.આર.આઈ. ક્વોટાની બેઠકો પર પ્રવેશ માટે ડોમિસાઈલ આધારિત વર્ગીકરણની બંધારણીય માન્યતા

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*